

Foiă enciclopedică literară lunară.

ADMINISTRAȚIUNEA
ȘOIMUȘ (POSTA: NAGY-SAJÓ).

ABONAMENTUL :
PE AN 3 FL. (7.50 FRANCI).

REDAȚIUNEA :
RETEG (RETEAG).

Onorat public cetitor!

Cu broșura prezentă se încheie cursul I al „Revistei Ilustrate“ pre anul 1898. Ne-a ajutat D-zeu și ne-am ținut promisiunea dată la începerea acestui an. „Revista Ilustrată“, în butul multor miserii de tot soiul, în butul multor suspiciunări basate și nebasate, a apărut regulat, și nici un abonant nu se poate plânge că a plătit abonamentul, ér Revista a apus și e de pagubă cu prețul ei. Tot, ce am putut, am făcut, ca Revista se apară cât se poate de frumoasă și interesantă ca tehnică și conținut. Dacă nu am putut face mai mult, cauza e neputințele noastre, ér nici decât réua voință. Drept aceea, acum la finea anului deși eu depun péna de redactor al acestei Reviste, în speranța că o va prinde alt cineva, mai competente decât mine, care se fie capabil a-i dá un avânt mai mare, care se o facă mai interesantă, mai atrăgătoare, și astfel se-i asigure mai bine esistența; de și ȕic, cu ȕiua de aȕi mă retrag cu totul dela „Revista Ilustrată“ rog pe On. colaboratori și cetitori ca se o spriginescă și mai încolo moralicesce și materialicesce, ca din ȕi în ȕi se pótă fi tot mai demnă de numele, ce-l pórtă. Din parte-mă însé binevoiescă a primi mulțămitele mele sincere, On. colaboratori pentru spriginul dat la redactare, ér On. cetitori pentru indulgința arătată față de Revistă, care, póte nu totdeauna a fost după cum ar fi trebuit se fie. Tot odată-mă iau voiă a atrage atențiunea On. colaboratori, că tóte manuscrisele d-lor, ce nu s'au putut publicá în acest an, s'au transpus noului domn redactor Ioan Baciú, decí, de aci-n colo, cu d-sa vor avea a se înțelege.

Cu stimă

Reteag, Decembre 1898.

Ioan Pop Reteganul.

Cu ajutorul Celui de sus a trecut un an preste capul „Revistei Ilustrate“; acésta e broșura cu care încheiám acest an. Dar nu a încetat și vieța ei! Cu începutul anului 1899 își va continuá activitatea, cu următoarele mici modificări:

1. „Revista Ilustrată“ va apărea în broșure lunare de câte 2 cóle mari, cu învălitóre elegantă, de cuprins instructiv și distractiv;
2. Nu vor mai fi două ediții, ci numai una, că se prea îngreună administrația cu două ediții.
3. Prețul pe un an întreg e 6 fl. (17 franci.) Mai puțin decât pe un an nu se póte aboná.
4. Repășind domnul Ioan Pop Reteganul dela redacțiunea acestei Reviste, sarcina de redactor o iau asupra mea, care sunt totodată proprietariul și editorul ei.

Drept aceea, tot ce se referesce la „Revista Ilustrată“, de aci-n colo va fi a se adresá subscrișului în Șoimuș, p. u. Nagy-Sajó.

Rog decí pe On. colaboratori a mă onorá cu succursul moral, pentru ce le mulțamesc înainte, ér On. cetitori fie buní a se aboná de timpuriu, ca se mă pot orientá la numéruł esemplarelor, ce am de tipărit.

Tot odată rog pe Onoratele redacțiunii a ȕiarelor noastre se publice acest anunț, ér dela anul nou, foile ce se dau în schimb pentru „Revista Ilustrată“, se vină tóte la adresa subscrișului.

Stimător

Șoimuș, Decembre 1898.

Ioan Baciú.

Dr. Aurel Mureșianu.

Numele acestui fruntaș al națiunii noastre este atât de bine cunoscut în toate unghiurile locuite de Români, cât toți cu drag vor se-i scie biografia și se-i vedă tipul baremî pe hârtia, dacă unii nu au fericirea de a-l cunoște în persoană. Eță de ce ne ținem de datorință morală a-i schița pe scurt biografia și a ilustra o pagină a Revistei noastre cu portretul lui.

Dr. Aurel Mureșianu este fiu al reposatului de piă memoriă Jacob Mureșianu, meritatul nostru publicist de odiniură, care i-a lăsat de moștenire simțemintele sale mari românesce și umantare și indemnul nobil de a lucra cu zel și abnegațiune pentru cauza română.

Născut la 1849, numai din spusele bătrânilor cunoște evenimentele din anul cel memorabil, ce pörtă numele de patruzeci și opt; dar le cunoște bine, căci i le-au spus cu graiul viu amicul părintelui seu, părintele țiaristicei române, George Barițiu; i le-a spus unchiul seu, poetul Andreiu Mureșianu, și i le-a spus scumpul seu părinte, mult valorosul publicist Jacob Mureșianu.

Școla, în care-și făcù solidul fundament al carierei sale, este fără îndoelă casa părinților sei, unde s'au crescut mulți bărbați destinși ai némului nostru și de unde multă lumină și spirit de viétă s'a revărsat asupra poporului nostru.

Clasele medii inferioare le-a absolvat la gimnasiul romano-catolic din Brașov, unde, precum scim, tată-sëu funcționă ca profesor și director, și unde odiniură funcționase ca profesor și laureatul nostru poet Andreiu Mureșianu. Pe atunci încă nu existau în Brașov școli medii românesce și din asta causă gimnasiul rom.-cat. care încă avea numai patru clase — era fôrte căutat de mulțime de școlari români, cari primeau dela directorul lor crescerea cea mai bună în totă privința. Clasele medii superioare le studiă Aurel Mureșianu la gimnasiul săsesc de acolo, afară de clasa a opta, care o studiă în Blașiu, unde făcù și bacalaureatul (esamenul de maturitate.)

Ca studente gimnasial, tinêrul Aurel Mureșianu a fost la înălțimea chiamării sale, obținând în toate clasele testimonii fôrte bune. Încă ca studente în Brașov întrunia pe tinerii români aflători la școlele străine de acolo într'un fel de club literar, care își ținea regulat ședințele sale în casele părintesci ale tinêrului inițiator, unde li se puse la dispoziție o bibliotecă frumôsă și unde se cultivau în limba lor maternă prin disertațiuni, cântări, declamări etc. Așa se conserva pe atunci în lipsa de școli românesce — iubirea limbei și simțemintul național în fragedele mlădițe ale Românismlui.

În ziua de 3/15 Maiu 1865 aflăm pe tinêrul Aurel Mureșianu, ca student de clasa a opta gimnasială în Blașiu, întonând cu foc solemnitatea țilei prin o cuvântare rostită pe »câmpul li-

bertății« în mijlocul unui public ales și numeros. Ba mai ales la inițiativa lui s'a ridicat și aceea pētră monumentală, ce se vede și ađi pe acel câmp, sub numirea de »Pētra libertății«, căci adeverata »pētră« ridicată pe locul unde Români la 3/15 Maiu 1848 își decretară libertatea lor din lanțurile iobăgiei, fù înmolită în tōmna anului 1864 prin revărsarea Têrnavei și abia în 16 Maiu fù reaflată.

După absolvirea claselor gimnasiale se duse tinêrul Aurel Mureșianu la Viena, unde învêță drepturile.

Încă ca studente universitar începù activitatea sa țiaristică publicând pe o parte articlii și corespondințe de valóre în »Gazeta Transilvaniei«, ér pe de altă parte legând prietiniă cu desinsul bărbat politic și genialul publicist germân Francisc Schuselka, »luptătorul pentru dreptate și libertate«, cum îl numesce

adresa celor 121 dame române din Transilvania, în inscripțiunea de pe cadoul prezentat lui în semn de recunoscință în anul 1870. Acestuia i-a servit tinêrul Aurel Mureșianu cu informațiuni despre situațiunea politică a Românilor din patria sa, colaborând cu zel la organul său politic »Reforma« tot timpul petrecerii sale în Viena.

Mult a contribuit Aurel Mureșianu și la întemeierea societății academice »România jună« efectuită la 8 Aprilie 1871 prin fuzionarea celor două societăți de mai nainte — »România« și »Societatea literară-scientifică« în cari era împărțită pân atunci studentimea noastră din Viena.

Dar tinêrul Aurel Mureșianu pre lângă tot interesul ce-l nutria și cultiva față de binele public românesc și față de sôrtea politică a conaționalilor sei din patriă, n'a rămas înderept nici cu studiul, ci a muncit cu diligență rară, până și-a câștigat diploma de doctor în drepturi la universitatea din Viena, apoi se puse ca practicant la curtea de apel, apoi la tribunalul de comerț și în fine întră ca concepist în can-

celăria unuia dintre cei mai destinși avocați din Viena, unde petrecù timp mai îndelungat.

Așa se pregăti tinêrul Aurel ca se pótă fi folositor némului după-ce s'a întorçe-n patriă, în sinul conaționalilor sei.

În primăvera anului 1877, precând avea se isbucnescă în Orient cunoscutul rēsboiu cu Turci, Dr. Aurel Mureșianu grăbi a se întorçe din Viena, pentru a continuă luptă de publicist român, pe care gloriosul seu părinte, obosit de muncă și slăbit de bătrânețe, nu o mai putea purta, mai vêtos fiind atacat în timpul acela de o bōlă grea.

Din primăvera acestui an el colaborà la »Gazeta Transilvaniei« în unire cu venerabilul bătrân George Barițiu vre-o nouē lună de țile.

Dr. Aurel Mureșianu.

Agitațiunile politice, ce clocoteau pe atunci în Orient, îi oferiră tinerului publicist buna ocaziune spre a ne da des de timpuriu cele mai neîndoişoare dovezi despre capacitatea sa pe tere-nul politic. Articlii sei se reproduceau mai în toate limbile şi mai în toate ȕiarele mai de frunte ale Europei, aşa că Dr. Aurel Mureşianu chiar ca începător făcea onóre ȕiaristicei române.

Cu începutul anului 1873, veteranul luptător George Barişiu se strămută la Sibiu, unde fund ȕiarul politic »Observatoriul«, r Dr. Aurel Mureşianu păşi ca redactor responsabil la »Gazeta Transilvaniei«, care pe atunci eşia numai de du or pe sptmn.

Sub conducerea dsale, »Gazeta Transilvaniei« trec în scurt timp prin reforme mari şi avantagise. Cu 1 Ianuarie 1881 încep a apărea de 3 or pe sptmn, r dela 1/13 April 1884 apare ca primul ȕiar quotidian românesc dincce de Carpaţi; dela 1 Ianuarie 1889 şi-a mai mărit formatul, r pentru ţărănime apare în tot Dumineca un număr gros al Gazetei scris în limba şi cu deosebire pentru trebuinţele poporului.

De sine se înţeleg că toate aceste îmbunătăţiri ale ȕiarului au fost împreunate cu spese şi osteneţi mari, pe cari numai aceia pot să le cunsc în deajuns, cari au cercat astfel de lucruri.

Despre valoarea Gazetei dela începutul ei şi pn ai, att ct a stat sub G. Barişiu, Jacob Mureşianu şi de cnd este sub direcţiunea demnului lor urmaş Dr. Aurel Mureşianu, nu putem ȕice nimic ce n'ar fi măgulitor pentru susţiiitorii ei şi pentru noi, cari o cetim cu atta plăcere şi cari ne am luminat şi incldit dela ea, ca dela un sre de primăveră binefăcător.

Dar activitatea dlui Dr. Aurel Mureşianu nu se mrginesc numai la diregearea Gazetei, de şi acésta singură d de lucru unui om, fie ct de genial şi laborios; nu! Il vedem între fruntaşii nmului nostru punnd umăr cu ei la toate greutăţile ce trebuiesc delurate din calea progresului nostru naţional, pururea gata de muncă, pururea neobosit.

t cauza pentru care este att de bine cunoscut scumpul lui nume printre fiii nmului nostru; t cauza pentru care trebuie se-l cunsem noi toţi, ca cunoscndu-l se-i urmăm în neobosita muncă pentru ajungerea scopului nostru, care este progresul în tot ce e bun, nobil şi folositor!

I. P. R.

Consolare.

*Cnd roze înfloresc pe crini
Şi fluturi albi s'avnt 'n sre,
De ce tu singur mai suspini
In umbra dulce cu recre?*

*De-al suferinţelor povoiu
Te scapă, o! şi-ţi vino n fire,
Lsnd zefirul dintre foi
Să-ţi stingă jalnica iubire!*

*Cnd trist apoi pe gnduri cadă
Pe calea strimt din pădure,
De ce-ţi curg lacrimi pe obraz,
De ce laşi dorul să te fure?...*

Alvescu.

Arachne.

Arachne e un cuvnt grecesc — ȕise pedagogul — şi însemnz pe românesce: paiangin. Arachne chem pe o fecióră din Monia, care în artea torsului şi a ţsutului merse att de departe, ct odată se lud că nici chiar ȕeiţa Pallas, nu o ar putea întrece. Pallas se cobr jos şi făc un lucru minunat. Dar Arachne incă făc unul nu mai puţin frumos şi artistic dect al ȕeiţei. Atunci metamorfos ȕeiţa pe fata cea sumt într'un paiangin' ca se nu mai gate în veci cu ţsutul. Acésta legendă ni o istoricesc poetul roman Ovid, în cartea sa despre metamorfose.

ra se termină şi copilul stos de jucrei se deprt. Pedagogul adună cărţile.

— „Minunate legende mai au Grecii şi Romani cei vechi,“ ȕise stimabila domnişr, sora copilului, care asculta prelegerea stnd la altă ms învăluită cu împletitul. Domnişra era frte avut, frte frumos şi frte sumt. — „Ce însemnz istoria acésta.“?

— „E o legendă, stimabilă domnişr“, rspuns pedagogul.

— Şi atta-i tot? ȕise ea, rdnd şi privindu-l cu ochii ei cei mari negri. Rsul ei şi privirea ei păreau a întrebă: Nu mi-ai putea tu povesti? Nu vei, că eu doresc a vorbi cu tine? Att eştĭ de prost...? El pricep, şi simţi cum i se urcă sngele în obrazi. El era un om învăţat neespert, modest, — pedagog într'o casă destinsă. Dar el era un poet — firese numai pentru sine,

în tcere, şi întrg lumea sta semnificativă în inima lui. Dec vd ca să nu rmn dator cu rspusul la întrebarea ochilor celor negri.

— Vă puteţi închipui — încep el timid.

— Ce? întrebr r ochii cei negri, şi degetele cele fine se lăsară de lucru.

— Se ȕice că muierile fac bucurse, ceea ce s'ar ţinea numai de ȕei: torc srtea: se mai ȕice, cumcă muerile însemnz în lume mult, or pte chiar totul, că în urma urmelor totdeuna pentru muier se întmpl binele şi reul. Nu era cu putinţă, că ȕeiţa invidios se fi condamnat pe femeia, ca în firele cele nefrngurii şi fine ce ea purururea le trce să se încurce în fine şi ea însăşi şi srtea ei propri.

— Dómne, că profund le mai scrutezi, ȕise domnişra. Dar d-ta mi-ai putea povesti mai multe despre acésta. De ce ai şi încetat? Şi, rogu-te, depune-ţi cartea şi-mi mai spune.

Mnuţa cea albă se puse r în mişcare, împunsătură dup împunsătură făcea acuţul cel sclipicios, şi lucrul sporea, r pedagogul povestea. El spuse legende vechi, în care tot prin muere şi pentru muere s'au injurat ȕei. Şi în toate myturile aceste, fini el, o aflăm pe ea, frumos ridicndu-se din întunecimea timpilor şi fermecător pregătind jertfelor ei ca şi ei însişi corumpere neînlatu-

raveră — Arachne — pururea schimbând, pururea aceeași, — eternă torcătoare a sorții, femeia.

Și el privi în ochii ei cei negri, în fata ei rădătoare. Dar ea zise: „Muerea etern torcătoare a sorții!“ Crezi d-ta serios așa ceva?

— Eu? întrebă el țintindu-și ochii-n pod.

— Da, dta.

— „Eu nu știu nimic despre așa ceva:“

Ea se bucură fiind că el zise așa. Nici ea nu știa nimic despre așa ceva. — „Vei merge d-ta de seară la primblare cu fratele meu?“ întrebă stimata domnișoară, și de oare ce el zise »da«, zise ea că și ea va merge cu ei, spre a se perfecționa în mitologia elină.

Și trecură zile și săptămâni . . .

Pedagogul a abdis, zise tatăl stimabilei domnișoare. El vrea se meargă acasă la măsa. Și prospiciază palid și bolnav.

Zile, săptămâni, luni . . .

Tu trebuie se te decizi, zise tatăl stimabilei domnișoare. Contele va vorbi mâine negreșit cu mine, eu l'oiu îndruma la tine. Tu fi cuminte . . .

Zile, săptămâni, luni, ani . . .

O contesă ședea în grădina înaintea villei. Fața ei era albă și încremenită ca marmora. Numai ochii par'că mai aveau viață. Ei erau țintiți în jos la năsipul cel fin, în care vârful parasolului desemnase litere.

Contele, care sta lângă scaunul ei, cetî cuvântul.

— „Arachne. Ce-i acesta?“

— „O legendă veche“, răspunsă ea, și șterse repede literele.

Reteag 5/10 1898.

trad. de Ioan Pop Reteganul.

In noapte și gheață.

Scurtă apretiare a călătoriei lui *Frithjof Nansen et consortii*.

Tot credeam, că o penă mai dextră va tracta tema, care și astăzi este de mare interes pentru publicul cetitor; dar afară de câteva notițe mai scurte — după cât știu eu cel puțin — nu s'au prea ivit pre ceriul puțin înstelat al literaturii noastre altceva.

Recetind opul scris de marele scrutător*) Nansen, cred a face un serviciu literaturii noastre atunci când în estras mă ocup cu opul în care Nansen singur ne povestesc decursul călătoriei sale cucerite.

După o introducere, în carea în un stil frumos ne spune, că numai pe rând și numai cu greu a început omul a se îndeletnici cu negura ce cuprinde ținutul polului nordic și că în timpurile cele mai vechi încă s'au nisuit omenii a străbate în întunecul ce acoperea ținuturile polare. Primii călători au fost strămoșii Norvegilor, bătrânii Wikinger-i, căror sunt a se mulțami diferitele păreri, cari s'au ivit despre aceste ținuturi necunoscute. Spunând apoi că, pre acele timpuri, pre ce căi s'au îndeplinit aceste călătorii, ajunge la concludiunea, că pre aceleași căi ar ajunge cu greu la rezultatul dorit. Dar atunci pe ce cale? După convingere ne espune pe larg observările și esperințele ce a făcut în acest respect și a căror rezultat ni-l predă în următoarele:

Calea la pol e cea mai sigură acea, carea ne nisuiam a o ajunge încercându-ne a lucra într'o direcțiune cu puterile naturii, ér nu contra acelora și după părerea lui Nansen rezultatul observărilor sale este, că între pol și țara Francisc-Iosif trebuie se fie un curent (maritim), care conduce dela marea Siberică, preste pol, la marginea ostică a Grönlandiei. Pre basa acestei observări Nansen luă următoarea decisiune: cu o naie mică, tare, proviantată pentru o durată de cinci ani și provădită cu o mașină, cu carea se facă câte 6 mile pe oră se pornescă la drum. Naia trebuie se aibă o atare formă, carea numai se pótă suportă cu ușurință presiunea masei ghețose, ci când presiunea va fi mare, ea se se ridice între sloi.

La anul 1892 Nansen presentă planul său societății geografice din London în forma unei disertațiuni, carea fu ascultată de o mulțime de învățați și călători vestiți; acesteia îi urmară dispute jurnalistice îndelungate, însă rezultatul final fù acela, că Regele donă 200000 corone norvegiane pentru esecutarea acestui plan. Acesta avù efectul dorit, căci în scurt se adună suma de aproape 450000 corone, carea era chiar de ajuns pentru întreprinderea acestei expedițiuni, la a căruia esecutare Nansen se puse cu trântă și suflet.

Primul lucru fu edificarea corabiei. Acesta o concreșu la Colin Archer, care pricepu pe deplin planul lui Nansen și era un fabricant de năi, cu un renume mare. Acesta după planurile înmanuate de Nansen făcu o corabiă de 39 metri în lungime, 11 metri lățime și 5'25 metri înălțime. Păreții erau astfel întogmiți, încât numai se presteze cât mai mică pedecă vântului, ci și cea mai mare resistință presiunii gheaței. Mașina provădită cu sistemul expansiunii triple, era așa construită, că ventilul mănător se putea trage în sus, așa că gheața nu-i putea strică, dacă corabia era deja prinsă între sloi. Era provădită mai departe cu localități de locuit și durmit, culină, observator scientific, lumină electrică, vintrele, luntri etc.

Cu acesta corabie provădită cu toate cele necesarii și botezată cu numele »Fram« a plecat Nansen cu soții săi: Otto Neumann Sverdrup (conducătorul corabiei), Sigurt Scott-Hansen (observatorul meteorologic), cand. med. Henrik Greve Blessing (medicul și botanicul expediției), Teodor Claudius Jacobsen (carmaciul »Fram«-ului), Anton Amundsem (mașinistul), Adolf Juell (provianteur și bucătar), Lars Pettersen (al doilea mașinist), lieutenant i. r. Friederik Hjalmar Johansen (în lipsa altui loc și în urma interesului mare primi postul de focariu pre »Fram«), harpunierul Peder Leonard Hendriksen, inspectorul dinamomotorului și a luminei electrice Bernhard Nordahl, Ivar Otto Irgens Mogstad (orologieriu la bord și păzitorul cânilor), în fine Bernt Bentsen. Ziua plecării fu 24 Iunie 1893. Atât în locul pornirii, cât și de-alungul țermurului au fost primiți și salutați cu admirațiune și entusiasm. — La 12 Iulie au ajuns în Tromsko, unde s'au provădit cu proviant conservat, bunși și păpuși de piele, pesci uscați și cărbuni etc. — În fine sosi ziua, în carea călătorii noștri aveau să-și ia adio dela patria lor. — »Tote erau tăcute, așa tăcute. Numai péna cârțăia scriind ultimul adio către patrie și amici.« — »Cetatea era încă în brațele lui Orfeu; jur împrejur era totul pacinic și frumos.« — »Chiar cea mai bună dispoziție pentru a părăsi Norvegia«. — Până când »Fram« plutea înainte, către ținta noastră îndreptată, eu — scrie Nansen în opul său — ședeam pe bord și priveam pământul ce dispărea pe'ncețul în eterul albastru. Câte se vor puté întâmplă până te vom revedea éráși iubită țară. Dar veni negura și astupă toate. . . .«

Ajunși la insula Waigatsch se întâlniră cu Tronheim și luară la bord 34 câni sibirieni, pre cari precum vom vedé i-au folosit la tras de sanii și samojede.

* * *

În noaptea din 4 spre 5 August continuară calea intrând în marea Carică, apa cea mai înfricoșată pentru călătorii polare.

*) Aici se vorbesce de opul apărut în limba germană »In Nacht und Eis«, 1897, F. A. Brockhaus, Leipzig. II. două tomuri.

La 7 August — după ce au fost debarcat puțin pe insula Jalmal — s'au urcat ér pre »Fram« și în aceea și au văcut cei din urmă ómeni. Continuând calea la 18 August descoperí o insulă nouă, pre carea o botéză insula Sverdrup, dar nu se opresc aici, ci merg până la insula Kjellmann unde au aranjat o vênătoare după animale, dar fără succes considerabil, căci până au dat năvală crescând marea, le-a umplut luntrea cu apă nimicindu-le atât munițiunea, cât și alimentele, așa că sosind osteniți de fugă și de greutatea unui animal gigantic ce le succese a-l pușcă, au fost siliți să se mulțămescă cu pânea gólă, carea rămasă în câțva uscată. Afară de acésta i costă osteneală mare până putură ajunge la corabiă. La 29 August dădură de prima nea (I. 138), bună-óră cum e la noi pre la începutul iernei, și continuă calea descoperind mai multe insule nouă și percurgând un ținut, prin care se aflau fórte multe Foce cu barbă. (Phoca barbata), de cari au și vênat multe, la 7 Septembrie au ajuns la insula Taymyr și percurgând sinul, care pórtă acelaș nume și în care au avut a se luptă cu sloi mari de ghiață.

La 12 Septembrie pușcară două gigante foce, ba puteau pușca cât de multe (I. 166), dacă ar fi dispus de timp, dar devisa lor era »Fram« adecă »înainte« așa că la 18 Septembrie erau deja la 75°30' lățime nordică și încă tot mai aveau mare liberă în vest și nord. La 21 Septembrie erau deja la 78°30' lăț. nord. și anume în o mare mai afundă ca 400 metrii, ér la 25 Septembrie corabia fú prinsă între sloi și fú total înghetată, așa că nu mai era altă scăpare decât a se pregăti de érnă, cu atât mai vêrtos, că și nóptea polară lungă încă se apropia cu pași gigantiți (I. 179).

Ridicără pre partea posterióră a bordului „móra de vânt“, carea avea se le servescă drept motor pentru dinamo, carele le procura lumina electrică. Mai construiră un observatoriu științific edificat din nea și ghiață. La 29 Septembrie serbară prima festivitate la bord și anume: ziua natală a Dr.-lui Blessing (I. 192), pe lângă o temperatură de 12° C. și la 70°5' lăț. nord. A treia și au pușcat primul urs alb. E interesant cum descrie Nansen acest episod: »Ursul era lângă observatoriul științific, dar probabil ajunse și el la concludiunea, că un hârleț de fer, o bătă de fer, o sêcure etc., nu-s lucruri prea mistuivere nici chiar pentru stomachul unui urs. Indată ce dădú cu ochii de mine se opri uimit, par'că gândea: „Óre ce soiu de insect o fi esta?“ Eu mă apropiu cu pușca întinsă până la o distanță de pușcat comod, el stă și se uită la mine uimit. În fine își întórse puțin capul, ér eu cu un singur glonț îl culcai la pământ (I. 196, 197.) La 9 Octobre avú loc prima presiune de ghiață, corabia cutremurà dar se susținú admirabil, ba supórtă cu rezultat escelent și celelalte presiuni dintre cari prima puternică fú la 25 Octobre sara, chiar în ziua când fú isprăvită móra în vânt și când se aprinseră pentru prima dată lampele electrice. În ziua următoare serbară ziua aniversară a botezării corabiei și-și luară totodată adio și dela sóre întrând în „nóptea polară“. Ce ne-o aduce acésta? Unde vom fi când se va reivi sórele? Nimene nu o scie spune“ — dice Nansen (I. 224).

În decursul acesteia se ocupară cu observațiunii științifice; sfledereau ghiața (a cărei grosime de multe ori era preste 9 metrii) spre a determiná afundimea apei, ba au lăsat un rociu, în care au prins o mulțime de diferite molușce, între cari și unele esemplare încă necunoscute; ba redactară — spre petrecere o fóie titulată „Framsjaa“ carea conținea mulțime de lucruri distrăgătoare.

La 20 Decembre éráși luară o măsură de afundime și la 2100 metrii încă nu au dat de tund.

La 15 Ianuarie au suferit o presiune considerabilă de ghiață. Nansen stând și admirând câmpul immens de ghiață i veni în minte, că după-ce corabia înainteză așa de încet, óre nu ar ajunge el pe jos și cu sanii trase de câni, mai repede la ținta călătoriei sale?

O lună mai târziu îl aflăm făcând deprinderi în passare cu sanii la o temperatură de — 42° — 44° C. (I. 313). La 16 Fe-

bruarie făcând o observare astronomică au aflat că se află la 80° 1' lăț. nord. Calculând înse mersul de până aci a ajuns la deducțiune, că pre acésta cale numai după opt ani de zile va ajunge acasă. Acésta îl întări în realizarea propusului său de a face o călătorie preste ghiață la Pol. Devisa ceea nu póte fi alta decât „Fram“ (înainte)“ (I. 341.)

La 27 Martie au ajuns la 80° 4' lăț. nord., ér la 30 Aprilie au ajuns la 80° 44' 30" lăț. nord.

În Aprilie făcând observări științifice au aflat o afundime de 2600 m., ér mai târziu aflare o afundime de 3850 m., carea o măsurară legând tóte funiile libere ce aveau de olaltă (I. 358), ba folosindu-se de cabelul de drot ce-l aveau, au aflat afundimi de 3300—3900 m. o dovadă că aici la nice un cas nu póte fi vorbă de formațiunii geologice mai tinere, ci acésta afundime e desigur contimpurană cu cea a oceanului atlantic, fiind fórte probabil, că Marea polară nu-i altceva decât o parte a oceanului atlantic. (I. 371.)

Ca ceva interesant e de amintit, că în aceste locuri — unde nici că visau — au aflat mai multe soiuri de paseri, și anume: Larus eburneus, Rissa tridactyla, Procellaria glacialis, Larus glaucus, Uria grylle, Plectrophanes nivalis; ba chiar și Rhodosthetia rosea, despre carea nime nu scie că de unde vine și unde merge. (I. 375.)

La 23 Iunie ajunseră la tristul conclus, că sunt la 81° 43', vă să dica cu 9 minute mai spre sud; temperatura e deja moderată, neaua móle și ici coalea se formau lacuri pre nea și ghiață. În ziua următoare era anul de când au părăsit patria, »multe am pățit, deși nu am ajuns atât de departe precum credeam eu« scrie Nansen în acésta și remarcabilă (I. 293.). Mergeau purtați de ghiață încet cât la nord cât la sud, dar Nansen totuși nu despera, ci era firm în credința, că în doi séu trei ani va ajunge ér acasă, cu tóte acestea nu abđise de planul, de a părăsi corabia și a porni cu sanii și cajace cătră ținta călătoriei sale: cătră pol, dar afară de Sverdrup, nu amintí acésta nici unui consoț, ci făcú pre încetul pregătirii. Să dedau a fugi pre păpuți de nea (ađi deveniți la modă sub numele »Ski«), făceau probe cu saniile fabricate cu scopul că, la cas când ar fi siliți se părăsască corabia să le servescă drept mijloc de transport, prinđind la dînsile câni deprinși a trage în ham. — Așa petrecură până la 22 Octobre, când se delectară în o minunată lumină polară. »Era la 11½ óre nóptea. O corónă lucitoare încunjura zenitul cu o cunună de raze — formată din cercuri aședate unul preste altul —; apoi se lătiră pre ceriú fășii de rađe, cari mai cu seamă în sudvest și ost — sudost erau aplecate în jos binișor, dar tóte erau îndreptate cătră corónă, carea părea chiar ca o glorie (lumina în formă de corónă ce o picteză de-asupra capului persónelor sante).

„Mă uitai îndelung. Nu odată putui observá în mijloc un punct negru în care se adunau rađe tóte, care era postat spre sud dela stéua polară și se apropia de Casiopea. Dar gloria amintită mai sus era încă tot pre ceriú, licărind ca jocul unei furtune în păturile mai înalte ale atmosferei. (I. 448.)« Nansen acest fenomen admirabil — descriindu-l în larg — l'a și fotografat. Cu tóte aceste minuni ale naturei, Nansen se ocupa mereu cu cugetul de a părăsi corabia și a străbate pe jos cătră pol, ba decisă că timpul cel mai acomodat va fi luna lui Mărțișor anul următor. Prospectele pentru reușita acestei întreprinderi le reasumez în următoarele:

Presupunând, că cu Fram ajung până la gradul 83, de aici pân' la Pol sunt 780 km., pentru percurgerea cărora 3 ómeni, 28 câni, proveđuți cu 1050 chile proviant, după planul său, aveau trebuință de 50 zile, făcând câte 15 chm. pe și și consumând câte 37½ kg. proviant. Calculând astfel toura, pornind la 1 Martie trebue să ajungă în 30 April la Pol, luând în considerare și eventualele piedeci înainte neprevădute.

Punând în cumpănă tóte se decise definitiv, că va pleca alegându-și de soț pre Johansen.

Așteptă decî se trecă lunga năpte nordică, care le făcea viața atît de monotonă. »E ceva interesant — ȃice el — se orbitezi în frig și întunec. Cât ce merge careva cu vre-un lampion pre corabiă, vin cãniî toți lãngă el se înhãlbă la lumină și încep a fugi în jurul respectivului, a jucă și sãri, chiar ca copii, cãnd vëd pomul de crãciun. Așa trãim ȃi de ȃi.« (I. 472.)

»Acum făcui ultimul paș, spunënd lui Johansen planul meu.« — »El îmi rëspunsë, cã nu are nimic de precumpãnit, ci este gata a pleca cu mine « (I. 473.)

Astfel se apucară a face pregãtirile de lipsă. Făcură dăue luntri ușore și solide, așa numite »caiace« (3 80 m. lungime, 70 cm. lățime la mijloc și 30—38 cm. afundime), cari erau și deasupra acoperite și numai în mijloc aveau o deschidëturã rotundã făcutã dupã sistemul Eschimoșilor și dăue sanii de mână ușore și fôrte solide. Së provëdurã cu veșminte, cort, aparat de fert, etc. și anul nou (1895), acum deja al doilea de cãnd erau pre Fram, îi aflã în activitatea cea mai mare, carea së fini numai cu ȃiua plecãrei, carea era cu multã nepaciință așteptatã și care fu definitiv staveritã pre 26 Februarie anul 1895.

La început voeau a plecã la 20 Februar, dar au amãnat o din ȃi în ȃi, cãci ori una ori alta trebuia tocmit séu reparat. ȃiua năptea își sfãrmau capul, cã ore ce mai e de făcut, ce mai e de lipsă și nu este permis a se uitã. —

La 14 Martie, provëduți cu tôte cele necesariî în mijlocul salvelor sërbitorești date de pre bordul corãbiei »Fram« luãndu-și rëmas bun dela pretinî și toți, pornirã la calea, în decursul cãreia au avut de îndurat atâtea necasuri și suferințe.

Ghiața, carea la început era grunzurósã, deja dupã trei ȃile începù — cel puțin la aparință — a deveni mai netedã și mai pasabilã. Temperatura scãdea mereu. La 17 Martie aveau deja 42° 5' C. recelã. Ghiața le făcea de multe ori greutãți mari formãnd în multe locuri dãlme încãt credeai, cã e pãmënt acoperit de nea. Era probabil ghiața fôrte vechie, carea pornind din marea sibericã cãtrã țermul ostic al Grønlandei, a petrecut sigur cãțiva ani în marea polarã, suferind an de an presiuni puternice sub a cãror influință a format dãlmele și dãmburile ce se vedeau.« (II. 39.) Cã calea lor cu cãte greutãți va fi împreunatã, au vëduț ei deja acum. Așa la 24 Martie ȃiuariul lui Nansen (II 41) ne spune urmãtorele: »Nu ne merge așa bine cum credeam. Erî am avut o ȃi grea, totuși am progresat ceva; mē tem însă, cã nu mai mult ca 15 km. Rëdicarea continuã a sanielor greu încãrcate, este chiar acomodatã de a nimici dispoziția bunã a sërmanelor spate; dar pôte vin timpuri și mai bune. Recelã încã e abia suportabilã, e tot aceeași, ba erî prin un vënt aspru din Nordost, fu chiar potențatã. Sara la 8^{1/2} făcurãm stațiune. Së pôte observa deja bine cum së lungește ȃiua și cu cãt mai târziu apune sôrele; în cãteva ȃile o së avem sôre de mēdã năpte. — Erî sarã am ucis pre Livjãgeren (unul dintre cãniî, cari trãgeau la sanii); o ocupațiune grea: de a-l beli. — Acesta fu cãnele prim care trebui ucis: mai târziu venirã alții la rînd. Aceasta fu cea mai neplãcutã ocupațiune ce o aveam pe cale, cu deosebire la început, cãnd era așa de frig. Cãnd fu primul cãne bucãțelit și împãrțit celoralaltî së l mãmãnce, mulți dintre ei preferau mai bine a flãmãnzî tótã năptea decãt a së atinge de carne. Cu timpul însă obosiți, s'au învățat a prețui și carnea de cãne, cu tôte cã mai târziu nu aveam nici barem atãta considerare, ca cãnele ucis së-l belim, ci li-l dãdeam cu pele și perî (II. 41. 42.). — Așa mergea ȃi de ȃi cu trudã și necas. Mergeau înainte ce e drept, dar nu puteau merge decãt încet, cãci nu numai frigul era mare, ci ghiața de multe ori era atãt de nepasabilã, încãt ore întregi trebuiau se piardã numai pentru a cerca cale. Așa cã la 29 Martie erau numai la 85° 30' lat. nord., precãnd ei sperau a fi cel puțin la 86° astfeliu luãnd în considerare cã calea lor era și împreunatã cu greutãți colosale, nu e mirare dacã au venit la cugetul, cã ore e consult a continua în modul acesta o astfel de cãlãtorie, dupãce din calculãțiile făcute së vedea apriat cã ghiața

i mână spre sud. În 5 Aprilie au ajuns la 86° 2'8' lãt. nord. Avea de gãnd a pãtrunde barem pãnã la al 87-lea grad, dar ghiața carea-i purta pe nesciute dupã placul ei; drumul și calea împreunate cu greutãți și pedeci mari, temperatura (— 34°—44° C.) rece nu era ceva prea încurãjãtor, și așa decise a re'ntôrce și a së îndrepta cãtrã Cap Fligely. În 13 April li-s'au oprit orolôgele și a dăua ȃi le-au pornit ér dupã lungimea și mãsurile luate cu sextantul dupã sôre, dupã un prãnd bun pornirã érã la drum dupãce Johansen gravã numele lor în o bãnã ce gãsirã din întimplare, sleitã în un bloc urias de ghiață. Așa-și continuã calea cu necasuri nenumërate. Avënd ȃi de ȃi a delaturã aceleași pedeci și a petrece aceeași viëtã monotonã. Mergeau încet, la 16 Maiu aveau abia 3 grade la spate, erau la 83° 60' lãt. nord. 59° 55' lung. osticã, dar i mãmãgia speranța, cã îndatã ce au ajuns pre pãmënt, atunci va fi mai ușor, cãci nu vor fi atâtea dungî, atâtea crepãturi, atãta grunzuri de ghiață de încunjurat și trecut. Cã de fôme nu vor perî — cel puțin deocãmdatã, i asigura împrejurarea, cã la 19 Maiu au vëduț mulțime de Narneali, cari eșeau de sub ghiață spre a luã aer, cu care ocaziune erau prea siguri, cã vor fi în stare a pușcã cãte unul. Pășeau cu hãrnicie, totuși dupã opt ȃile abia au ajuns la 82° 30' lãt. nord. și spre cea mai mare alor uimire de pãmënt nici pomênã. Cu dăue ȃile mai târziu i mãmãgie împrejurarea, cã vëdurã prima pasëre, era un frumos esemplar de *Procellaria glacialis*. Dar așteptau cu nerãbdare së se vadã odatã pre pãmënt, së fiã odatã liberi de cãmpia infinitã de ghiață. Mergeau înainte ducãnd aceeași viëtã și avënd aceleași prospecte pentru viitoriul lor aici cu totul dubiu.

La 24 Iulie în fine dupã doi ani de ȃile vëdurã în depãrtare mare: pãmënt. Bucuria lor fu nespusã, dar pãșind bãrbãtește în 30 Iuliu încã n'au fost în stare a-l ajunge, ba pre lãngã alte necasuri, Nansen cãpãtã o durere de șele grozavã, carea-l chinuî cãteva ȃile și-i chiarificã ce poziție criticã ar fi dacã din ai lor unul ar muri. Calea lor era acum înteruptã de canaluri formate de apa ce era între crepãturile masselor de ghiață. Dupã un marș plin de greutãți și necasuri la 5 August ajung la o crepãturã unde folosirã cajacele lor ca së pôtã trece preste dînsa. Nansen trãgea sania lui înainte, Johansen dupã el. De odatã Nansen aude strigãnd »Pușca la mână! Repede!« Së uitã îndërëpt și vede pre Johansen lungit pre spate dar un urs teribil stãnd gata a së arunca pre dënsul. A së arunca în caiacul, care luneca-së cu un capãt în apã, a lua pușca care era aședatã în coșul de piele fu lucru de abia cãteva minute și chiar cãnd pusã mână pre patul pușcei aude pre Johansen din nou strigãnd: »Dã foc, dã foc pãnã nu-i prea târziu!« Șëdënd së întorsã și cu o pușcãturã bine nimeritã trãnti ursul la pãmënt și mântui pre Johansen din gura unei morți sigure. Dupã ce au belit ursul și au mãmãncat atãt ei cãt și cãniî, au pornit érãși la drum. În urmã ajung la apã, la apã întinsã. Ce bucurie pentru ei, a vedë la spatele lor ghiața imensã, înaintea lor apa estinsã, cu tôte speranțele lor în viitor. Ce plãceri furã pentru ei a porni în caiace și a së simți legãnați de valurile line ale mãrei, ajutorati în mare parte și de vintraua ce au improvisat pre cajacele lor altcum bine grijite și legate laolaltã. În scurtã vreme au ajuns la Gletserul, care i-au fost observat din depãrtare, carele era provëduț cu nește pãreți așa de țepiși încãt nu au fost în stare a-și cãpãtã un loc acomodat de debarcare și așa au fost nevoiți a petrece năptea pre un sloiu gigantic de ghiață. Diminëtã sloiul lor era înghețat în mare și numai cu mare greu au putut rësbî ér la apa liberã unde își continuarã apoi calea pre caiacele lor. Timpul era bun, negura së ridicã, tãcere mormentalã domnea în jurul lor, ér apa së estindea ca o oglindã pre care plutea ici-côlea cãte un sloiu alb de ghiață. Cãtrã sarã debarcã pre ghiață, își ridicã cortul în care abia intrãrã și o plôie torentialã începù a cãdea.

La 9 August își continuã calea și din observãrile făcute ajung la conclusiunea, cã pãmëntul ce au aflat aici, constã din mai multe insule, nu erau înse în stare a gãci unde se aflã. A dăua ȃi urcarã pe virful uneia dintre insule și së convinserã cã

au avut drept. Numiră deci insula primă *Eva*, a doua *Liv*, a treia pre carea chiar se aflau *Adelaide*, a patra *Freeden*, ér grupa întregă o botezară *Hvidteland* (țera albă.)

În 11 August își continuau calea pe apă, când o focă se ivi chiar lângă luntrea lor. Într'un moment apucă puscile dar tot atunci foca dispărură; se ivi însă de cealaltă parte de nou, Iohansen îi dădă o puscătură în ochi și Foca dispărură lăsând o urmă de sânge după ea. Preste câteva momente veni de nou și erau amenințați a fi cufundați în apă, dacă lui Nansen nu-i succedea a o ucide cu o a doua pușcătură. Tăindu-și din spatele grase câteva fășii de slănină și bucăți de carne își continuă calea. Sosind ér la uscat se urcă Nansen pre cea mai înaltă colină cugetând mereu asupra iresolvabilei probleme că unde se află? Se înțelege fără rezultat. Continuă deci calea începută mânănd caiacile și luntrind și de și cât numai puteau. La 15 August au ajuns prima dată o insulă unde au aflat pământ liber de ghiată. Simțemintele ce au putut ei avea când au aflat primele esemplare ale modestei floră polară, ar fi greu de descris. *Papaver nudicaule*, *Saxifraga nivalis*, *Stellaria sp.* au fost florile cari le-au aflat. De sine se înțelege că au înfipt flamura norvegică pre piscul insulei și au srbătorit acest eveniment îmbucurător cu un ospet constatător din labscus ferbinte, pe urmă mâncară și ultimii lor cartofi. Insula primi numele *Houen*. În ziua următoare își continuă calătoria ținându-se mereu în apropierea țermului și având de țintă capul ce se vedea în depărtare mare și care mai târziu fu botezat de ei cu numele *Clements Markham* trecând pe lângă Cap *Helland*. În o bună diminetă însă se trezesc — esind din cortul ridicat pre țerm — că marea e înghețată. Ce se facă? Sciind bine că cu finea lui August nu prea e speranță de apă liberă făcără o excursiune și ajunseră la rezultatul, că a ierna numai pe cap *Helland* e consult, unde se și re'ntorc. Dar vântul sudic le topi ghiata și le readuse speranța. Repede se urcă pre caiace și mână copile până poți. La 28 August fură în fine siliți a se oprí și a se gândí de rëndul ernatului. La început își făcără o colibă improvizată, căreia i dete numele de „bârlog“. Adunără material de ars și nutremânt când și cât le era numai în putință. Însă bârlogul lor era un adevărat *bârlog* în care dacă se culcau le esau picioarele pe ușă, ér de ședut nici poveste. Era deci prima necesitate a-și edifică o colibă în care se se pótă mișca, căci nóptea polară e lungă, lungă și horibil monotónă. Se și apucără, păreții îi clădiră din pietri și muschi, în loc de tinciuelă le servi néua, care înghețată era formal marmură, lăsară o gaură drept ușă și alta pentru urloi. Coperișul le făcú mari greutăți. Deciseră în fine a-l fabrică din piei de focă. A pușcă foca era ușor, căci erau din ajuns, era mai greu înse a belí aceste bestii colosale și mai greu a întinde pieile pre coperiș, căci înghețau la moment. Dar muindu-le în găuri făcute în ghiată cu greu totuși le succese a face un coperiș bunisor. În trei săptămâni fură gata cu coliba și aveau material de ars, grăsimi de focă ca material de luminat, carne ca aliment, din ajuns.

Se apropiă érna, temperatura scădú la — 20° C. așa că la 28 Septembrie fură nevoiți a intrá în coliba nouă unde aveau se petrecă până în primăvéra viitoare nutrindu-se cu carne de urs, carne și sânge de focă, mâncări nu prea gustóse pentru noi, dar escellent pentru dênșii.

Timpul trecea. Sórele escria arcuri din ce în ce mai mici pre orizontul rece, până când la 15 Octobre dispărură pentru a nu se mai re'ntorce un timp îndelungat, țilele se întunecau repede, se începú a *treia nópte polară*. Viéta era monotónă preste măsură. Deminéta ferbeau și dejunau, apoi urma un somn, după care făceau ceva miscare afară, veneau ér în dërèpt și mâncau. Nansen își scriea țiuariul, apoi ér durmea și așa mergea o și după alta.

1 Ianuar 1896 i salută cu o temperatură de — 41.5° C., o rēcélă dintre cele mai mari câte au suferit până acum. A trăi o viéta așa monotónă, în un frig așa colosal nu era ceva plăcut, cu atât mai vèrtos că nu se puteau curăți nici pre ei, nici veșmintele lor, cari erau pline de grăsimi de focă și urs. Au probat a-le stórce, a-le ferbe dar tóte în zădar, mai rådeau de pre ele

grăsimi din când în când cu cuțitele. Për și barbă erau ca la ómenii cei sèlbatici, le-au fost lăsat anume se creșcă, căci țineau căldură. Începură apoi a se cugetá la continuarea călei și ajunseră la resoluțiunea, că veșmintele lor sunt în o stare deplorabilă. Se apucără deci a-și fabrică haine din piei de urs precum și un sac de dormit în care încăpeau ambii lângă olaltă. Își curățiră armele, le unseră cu vaselin și oleu și constatară cu mare multămită că mai au încă 100 patróni cu plumb și 110 cu șiret.

Martí la 19 Mai în fine erau gata de plecare. Saniile stăteau încărcate gata. După-ce au luat câte o fotografie după interiorul și esteriorul colibei lor au lăsat în ea următóriu document:

Martí 19 Mai 1896.

La 22 Septembrie 1893 ne-am înghiățat la o lăț. nord. de circa 78° 43' spre nord dela Rotelnyj. În decursul anului următor am fost mânați (cu ghiată cu tot) după-cum am fost calculat spre nord-vest. Iohansen și eu la 14 Martie 1895 am părăsit »Fram«-ul la o lățime nordică de 84° 4' și 102° lungime ostică spre a străbate în nord. Comanda preste restul expedițiunei fu predată lui Sverdrup. Spre nord nu am dat de uscat. La 6 April 1895 furăm nevoiți a re'ntorce dela o lăț. nord. circa 86° 14' și aprópe 95° lung. vest. fiind ghiata inpasabilă. Ne-am luat cursul spre Cap Fligely fiind-că însă orológele ni-sau oprit, nu puturăm măsura acurat lungimea și la 6 August 1895 am sosit la patru insule acoperite cu gletseri, spre nord dela acest lanț de insule la o lăț. nord. de circa 81° 30' și circa 7° ost. dela acest loc. Sosirăm la acest loc la 26 August 1895 și aflarăm de mai cu siguranță a ierna aicea. Am trăit cu carne de urs, ađi am pornit spre sud de-a-lungul țermului cu propusul de a ajunge pre calea cea mai scurtă la Spitzberge. Presupunem că ne aflăm pre Gillisland.

Fridtjof Nansen, m. p.

Acest raport fu aședat în un tub de aramă și cu un drot fu acățat de grinda coperișului în coliba lor, apoi își luară adio dela dinsa și la 7 óre séra porniră la drum spre sud.

După o cale de patru țile au ajuns la un cap, care consta din stîlpi fórte curioși de basalt pre care-l botezară „Burg“. La finea lunei lui Mai începură a întâlni ici cólea urme de animale; ajungând la o insulă aflară cóje de ouă de gâscă și mai multe urme de gâsce, din care causă insula fu botezată cu numele „Insula gâscelor“. În 3 Iunie li-se apropia proviantul cătră sfișit și nu vedeau nici urși precum au fost sperat. Fiind néua aspră, înghiățată și netedă, legară saniile de olaltă și punând o vintrea își ușurară mersul fórte mult, așa că mai nu trebuia se tragă la sanii. O împrejurare înse nu-i lăsa în pace, spre sud încă nu zăriau nici urmă de pământ, au ajuns înse la un loc mai estins unde luntriră veselí cu caiacele lor. Astfeliiu își continuară calea când pe apă când pe ghiată, ér nóptea își ridicau cortul și durmeau liniștiți.

La 17 Iunie se întimplă ceva neașteptat. Nansen se sculă și se apucă de a pregăti dejunul, după-ce puse carnea la foc se sui pre un pisc spre a privi în jur până va ferbe mâncarea. Stând și privind de acolo în jur *de-odată i-se părú că aude lătratul unui câne* (II 330). Nu era înse sigur, căci nenumérate paseri ce erau pe acolo făceau șgomot mare. Câteva momente mai târziu înse ér auđi și atunci chiemă și pe Iohansen acolo, spuindu-i că el aude lătrat de câne. Nu cređú, dar auđi și el și se convinsă, deși nu-i venea a crede. Nansen dejună repede, se îmbracă și luă la mână pușca și telescopul și se sui de nou pe pisc spre a cercá o cale în direcțiunea unde a auđit lătratul. Nu făcú multă cale când vèđú urmele unui animal, cari pentru o vulpe erau prea mari, pentru un lup prea mici. Mergând mereu înainte érăși auđi lătratul, de astădată înse mai chiar și cum păși el dus pe gânduri de-odată auđi strigătul unui om, strigătul unei vóce străină, prima de trei ani de țile și vèđú o fință négră coborînd de pe cósta unui dél. *Era un câne urmat de o altă fință și aceea era un om.* (II 330.) „Cine putea se fie — scrie Nansen în țiuariul său. Era Iackson sau unul dintre soții lui, ori dóră vre'un compatriot? Repede ne apropiarăm de olaltă,

eu îmi ridicai pălăria, el asemenea. El auzul vorbind cu cânele și ascultai: vorbea englezesc, și după ce mă apropiai de el, îmi părea a recunoște în el pe Jackson pre care l'am fost vădută odată.

„Îmi rădicai pălăria, ne dădurăm mâinile cu un sincer „Cum te afli?“ De-asupra noastră un coperiș de negură, carea jur împrejur eschidea lumea, la picioarele noastre ghița grunzură și la spate o zare de pământ, toate ghiță, gletser și negură. Ici un european civilizat cu cisme de gumă, toaletă elegantă de stofă engleză de lână, ras, frizat, spălat și parfumat, ceea-ce simțul ager al sêlbatecului observă îndată, călea sêlbaticul, îmbrăcat cu sdrențe grele, murdar de oleu și funingine, cu păr lung și nepeptenat, cu barbă încălțită, negru de fum, cu o față în carea era imposibil a recunoște colorea originală blondă acoperită fiind de o crustă grosă de grăsime și funingine“. — „Nici un om nu ar fi putut bănui că cine este străinul și de unde vine.

Jackson: „Mă bucur foarte, că te vîd“.

„Mulțămesc, eu asemenea“.

„Ai aici dór o corabie?“

„Nu, corabia mea nu e aici“.

„Câți sunteți?“

„Am numai un soț colo la țerm“.

Vorbind mergeam mai departe. De-odată se opresce englesul și-l întrebă:

— Nu ești dta Nansen?

— Da, eu sum!

— By Iowe, mă bucur nespuse că te vîd.

Urmare apoi întrebări că de unde vine și englesul i gratulă la succesul obținut, apoi îl invită se vină la densus, căci dispune de loc din ajuns. Apropiindu-se de baraca lui Jackson întâlniră și alți membrii aparținători lui, cari cu toții îl salutară și-l primiră cu multă bucurie și auzend că a ajuns la 86° 15' lăț. nord. îl salutară cu un hurah puternic. Jackson trimise apoi ómenii sei după Iohansen și-l aduseră cu caiace cu tot în triumf.

„Un simț rar mă cuprinse — țice Nansen (II 338) — când mă aședai pe un scaun comod în acesta împrejurime neobiceuită. Cu o lovitură îmi șterse sórtea variabilă, totă rêsponsabilitatea și toate cugetele grele ce mă mistuiau. Aici în mijlocul ghiței, mă aflam în un port sigur și cele mai ferbinți dorințe alor trei ani de țile fură adormite de zarea aurie a țilei. Dătorința mea era îndeplinită, misiunea mea finită; acum mă puteam odichni, odichni și aștepta“.

Primii apoi epistole din Norvegia, apoi se puseră la prând servindu-se pâne, lapte, unt, zăchar, cafea, mîncărî, cari nu au gustat de un an de țile. Sê spălară, curățiră și îmbrăcară în alte haine de lână, moi și călduróse.

Acum mai aveau o dorință, că corabia pre carea o aștepta Jackson, se vină mai curênd. Comparând mersul orológelor lor cu a lui Jackson și revidând calculările, sê convinseseră, că nu au fost departe de adevêr, erórea fû o diferință de 26 minute, adecă în calculațiuni de 6¹/₂⁰, dar Jackson încă sê convinsă din datele lui Nansen, că pământul *Francisc-Iosif*, despre care se credea a fi un teritoriu compact, constă din mai multe insule, cari nu au nici o legătură între ele. Duminecă, la 26 Iulie sosi în fine corabia »Windward« carea fû pentru ei o bucurie nespuse și la 7 August favoriti de vînt porniră cu vaporul deplin cătră sud, *cătră casă!* Era un simț de fericire nespuse, a se vedea ér pre mare azurie, a se preumbla pe bord apropiindu-se țî de țî de patria lor iubită.

Sosind la *Vardö* lucrul prim le fû a grăbi la oficiul telegrafic și a trimite soției sale, regelui, guvernului norvegian scire despre sosirea lui înderêpt, cetatea ajunse în revoluțiune formală auzind că doi membrii din espediție au sosit înderêpt. Strada în carea era hotelul unde se adăpostiseră, era îndesuită de lume, ér casele împodobite cu stindardele naționale. Apoi urmară telegrame după telegrame, felicitări după felicitări. La 9 Aug. se urcară pe iachtul »Ottavia« al amicului seu Sir George Baden Powell, împreună cu soția sa, carea sosisă înaintea lui. In 20 August până'n țiuă un om întră și voi cu tot prețul se vorbescă cu Nansen, deși nu

era sculat. Primindu-l le spusă, că e șeful oficiului telegrafic, că are o depesă pre carea o crede de interes mare, din care causă află de bine a veni el cu ea. Depesa sună astfeliu:

Fridtjof Nansen.

»Fram« a sosit ađi în stare bună. La bord toate se află bine. Pornesc momentan la Tromsö. Bun sositul în patrie.

Otto Sverdrup.

In fine sê împlini și ultima lui dorință, Fram încă sosi în pace. Acum era deplin liniștit, a două țî intrară în portul dela Tromsö unde stetea »Fram« tare și lat și negrit de vremuri.

A descrie bucuriile revederei consoților este imposibil. In scurt porniră de nou cu trei corăbiî dintre cari în mijloc plutea »Fram« cătră sud.

»Ghița — țice Nansen (II 382) — și noptile lungi de érnă cu toate necasurile lor îmi păreau numai un vis din o altă lume: un vis, care a fost și a trecut. Dar ce valóre ar avea vieța fără visurile sale«?

In urmă descrie călătoria »Fram«-ului dela 14 Martie 1895 până la 20 August 1896, adecă de când fû părăsită de Nansen, descrierea o face căpitanul Otto Sverdrup și estrag pre scurt următoarele.

După-ce Dr. Nansen și Johansen au plecat, cei rêmăși își împărțiră mai acomodat quartirele petrecând o vieța asemenea celei descrise în partea primă a acestui articlu și fiind împinși de curentul ghiței mai departe. Écă rezultatul observărilor făcute:

22 Iunie	84°32'	lăț. nord.	80°58'	lung
27 „	84°44'	„	79°35'	„
5 Iulie	84°48'	„	75°03'	„
12 „	84°41'	„	76°20'	„
22 „	84°36'	„	72°56'	„
31 „	84°27'	„	76°10'	„
8 August	84°38'	„	77°36'	„
25 „	84°17'	„	79°02'	„
2 Sept.	84°47'	„	77°17'	„
6 „	84°43'	„	79°52'	„
22 „	85°02'	„	82°05'	„
9 Oct.	85°04'	„	79°30'	„
25 „	85°46'	„	73°25'	„
8 Nov.	85°41'	„	65°02'	„
25 „	85°47'5'	„	62°56'	„
1 Dec.	85°28'	„	58°45'	„
21 „	85°15'	„	47°56'	„
9 Ian. 96	84°57'	„	41°41'	„

Aceste date sunt de mare valóre, asemenea de mare interes este temperatura observată în regiunile polari, écă și în acest respect câteva date:

La 18 Septembre	1895	fû	12°50' C.
„ 26	„	„	24°
„ 19	Octobre	„	30°
„ 5	Novembre	„	32°20'
„ 22	„	„	43.6°
„ 31	Decembre	„	44°6'
„ 1	Ianuarie 1896	„	43°
„ 6	„	„	46°
„ 15	„	„	52°

Acésta fû țiuă cea mai rece, de aici încolo începe a se muia. O temperatură pre cum putem observa nu prea învitatóre și nu prea ușor de suportat.

In luna lui Mai se apucară a curățî corabia și se'n cercară în mai multe rënduri a o elibera de panțera de ghiță în carea stetea, ceea-ce folosind mine de dinamită, le și succese. In 13 Iunie făcură prima încercare a porni cu corabia înainte, însê numai cu dece țile mai târziu le succede a începe drumul cătră casă, ceea-ce mergea încă și în August foarte încet și anevoie. In 13 August în fine scăpară de ghiță și pluteau voioși pre marea lină și după 1041 țile atunci vîdura pentru prima óră pământ, ér la 20 August sosesc norocoși la Kvenangar Fjord nu departe

de Skjarvö, unde alergând (Sverdrup) la oficiul telegrafic află, spre bucuria lui, că Nansen și Johansen au sosit și că se află în Hammerfest. Numai decât depeșă lui Nansen — depeșă o cunoscem — și-și continuă calea către Tromsö unde se întâlni cu Nansen și Johansen, despărțiți fiind 17 luni.

* * *

Care este rezultatul expedițiunii polare norvegiane? — acesta ne espune Nansen pre ultimele pagini ale opului seu (II 485—492). Acesta îmi va servi drept încheierea articolului de față, reproducând în mare parte textul opului, fiind acesta de o valoare științifică însemnată.

S'au constatat următoarele rezultate dovedite prin observări și măsurări.

1. Că marea în nemijlocita apropiere a polului, în carea după părerea lui Nansen este și polul însuși, este un basen afund (pag. 485), ér nu o mare neafundă, presărată cu insule pre cum se credea mai de mult. Estensiunea acesteia este și în direcțiunea nordică mare. Că nu se pôte afla uscat în aceste ținuturi dovedesce și împrejurarea, că nesce cantități așa teribile de gheață trebuie se aibă o mare mult mai estinsă acolo de unde vin, decât aceea, prin carea i purta, (i mâna) pre ei. El e de părerea, că numărósele insule trebuie se aibă continuare către nord de partea de dincolo a polului.

2. Din cursul corăbiei »Fram« este dovedit, că massa imensă de gheață nu stă, ci cum credușă Nansen este supusă unei miș-

care continuă și încă în direcțiunea dela o parte a basenului polar preste regiunile polare către oceanul atlantic, deci acolo, unde credeau că este o câmpie nefinită de gheață stabilă nemișcătoare, carea ar acoperi punctul nordic al pământului ca o manta de gheață: aflăm o gheață supusă unei mișcări continuă. Puterea carea mână gheața, este în mare parte vântul, care mână gheața în direcțiunea în carea a fost mânăta și »Fram«. Din mai multe cercetări s'a staverit, că sub gheață se află un curent de apă, care însă are aceeași direcțiune.

3. Cercetările hidrografice au avut rezultate interesante: s'a dovedit, că sub stratul superior, rece, al mării din basenul polar este de + 1.5° C.; apa basenului polar s'a dovedit mai sărată ca și cum se credea, probabil acesta sare este dusă de curențele mai calde a oceanului atlantic, a riului golfic, cari străbat pe sub păturile mai răci și prin urmare mai ușore a apei. Apa e mai caldă la o afundime de 4—500 m. De aici începe a scădea și lângă fund ér cresce, deși numai puțin.

Încă sunt multe de scrutat, este mult de calculat pre basa observărilor făcute cu ocasiunea acestei expedițiune, cari însă pre-tind lucru mult și căror o nouă expedițiune ar fi de mare valoare.

Cred a fi făcut un lucru folositor, răportând decursul călătoriei acestui mare bărbat și publicului cetitor al acestei reviste, comunicând datele cursului și temperaturii, ca cei interesați se le pótă întrebuița.

Ioan Nițu Pop.

Rendez-vous.

*Cum s'avântă blândișóre
Filomele 'n crâng
Și la murmur de isvóre
Tainice se plâng!...*

*A, curënd iubita vine
Dornic suridënd,
Și-om uita de dulci suspine
In amor curënd.*

*Lin străluce 'n vël de nópte
Luna pe livezi; —
Suflete, ce-ascultă la șópte
Și cu dor oftezi?...*

Alvescu.

Ce sã credem despre uriași. *)

Uriași se numesc atari indiviđi, cari prin mărimea corpului întrec pre ómenii de astăzi.

Naturaliști afirmă, că Moisi ar fi scris, că urieșii s'ar fi născut din împreunarea ángerilor cu fetele ómenilor.

Inse fiind-că atari relațiuni între ángeri și femei afară de mituri și povesti nu vin înainte nicăiri, acesta afirmațiune e nefundată.

Este adevărat, că în sánta scriptură în multe locuri se face amintire despre urieși, originea lor însă nu se determină mai de aprópe nicăiri.

Originea urieșilor se deduce din mitologia vechiă.

Este de cređut, că ómenii din vechime, fiind-că natura lor n'a fost așa stricată prin năcazurile vieței, au fost cu mult mai robusti, de unde o consecuință naturală, că din împreunarea unor asemeni ómenii s'au născut éráși asemeni și de multe ori și mai puternici ómenii ca cei de astăzi.

Așa aflăm din timp în timp indiviđi de o mărime estraordinară, cari vin sub nume de urieși.

Esistența urieșilor nu o combate nici sánta scriptură și nici istoria popórelor, ba din contră mai mulți scrietori vechi scriu despre urieși, ba încă unii afirmă, că au vęđut și schelete de ale acelora.

Moise (în Deut. III, 11) scrie, că patul de fer alui Og-regele Basanului a avut o lungime de 13¹/₂ urme și o lățime de 6 urme.

În cartea primă a regilor israeliteni (XVII, 4) se citește, că Goliath, conducătorul Filistenilor a fost de 10 urme de lung.

După mărturisirea clasicului plutarch scheletul lui Ant cel mare, pre care l'a aflat Sertorius a avut o lungime de 100 de urme.

Pliniu dice, că de o mărime estraordinară au fost cele 46 de schelete, cari s'au descoperit cu ocasiunea cutremurului de pământ din insula Creta și cele 33 schelete, pre cari, după mărturisirea lui Solin, le-au vęđut Metell és Luciu Flacc.

Scheletul lui Teutoboch, regele Teutonilor, a fost de 20 de urme. —

Dintele, pre care l'a vęđut sántul Augustin în Utica a fost

*) Despre uriași avem mai multe legende pôte se vor publica în anul viitor în »Revista Ilustrată«, ori alt undeva.

așa de mare, încât 100 de dinți de om din timpul de față abia ar fi ajuns mărimea aceluia.

Tot asemenea scrie Pliniu, că de o mărime extraordinară a fost și Newiu Polio și sub domnia împăratului roman Claudiu un așa numit Gabbarim. Astăzi atari casuri nu vin înainte decât în America sudică așa numiții Geants-Patagons¹⁾.

Așadar credința poporului despre existența uriesilor, deși în parte, totuși are ceva bază.

Mult se vorbește însă despre urieși în miturile și povestile tuturor popoarelor atât acelor vechi cât și acelor mai noue.

În mitologia indiană ni-se prezintă urieșii în lupta cu zei și au fost învinși prin fulger.

Judeii povestesc despre Nephilim — titani puternici — cari s'ar fi născut din împreunarea fiilor lui Elochim cu ficele oamenilor.

La Greci aflăm pe puternicii Gigantii, Titani, Ciclopi, asemenea în luptă cu zei, cari guvernază și susțin lumea.

Încă și Finii, Slavii și Celții au povesti despre uriași.

În mitologia germană aflăm pe Ymir, care să se fi născut din ferul curgăcios a chaosului și pe care l'au omorât mai târziu zeii Odin, Vili, Ve și din corpul lui au făcut lumea și anume din sângele lui au făcut marea și apele, din carnea lui pământul, din oasele lui delurile, din creierii lui ceriul, din fruntea lui norii și din părul lui arborii.

Mitologia germană ține mai departe, că și diluviul s'a produs prin un singur uriaș numit Bergelmir, ai cărui urmași se numesc Ioti, dintre cari unii vin înainte sub nume de mândăciosi, alții sub nume de setoși²⁾.

La Români însă mai toate povestile, de cari au foarte multe, au de eroi pe uriași, cari vin înainte și sub nume de smei³⁾.

O versiune spune, că în Ardeal și Ungaria au fost 2 surori de uriași și când cea din Ardeal avea lipsă de ceva, atunci mer-

gea la soru-sa în Ungaria ca și cum mergem noi în vecini, fiindcă despre aceste se crede, că așa au fost de mari, încât ele în drumul lor călcau din del în del.

La comuna Salva, districtul Nasăudului se află și acum o parte de hotar, care se cheamă »la urma urieșului« și anume se ține, că având odată a merge uriașa din Ardeal la soru-sa în Ungaria, și-a luat drumul pre la Salva, unde călcând pre o stâncă i-s'a cufundat piciorul în ea și după urma acésta, despre care spun că și azi se cunoște, s'a numit și partea acea de hotar.

Alta versiune este, că în Bucovina se afla o familie de urieși. O fată din această familie veni odată în preumblare până în valea Bârgăului în Ardeal. Aci dete preste un om, care cu un plug cu 6 boi își ara agrul seu.

Fata mirându-se de aceste ființe le luă în șurt și ducându-le acasă în Bucovina întrebă pre tatăl seu, că ce sunt aceste. Tată-sau i țise să le ducă de unde le-a adus, că așa fel de oameni vor urma după dênșii¹⁾.

Despre mărimea urieșilor mai este vorbă la poporul român, că când ședea un urieș pre vârful muntelui, atunci picioarele-i ajungea în vale.

În povestile Românilor aflăm pre urieșii Strâmbă lemne, Sfarmă piatră, Chiorul ce cu o clipire de ochiu vedea întregă lumea etc.

Afară de aceea multe păduri, lacuri, deluri se ține că ar fi făcute de urieși.

Povestile spun, că urieșii ar fi avut comori multe, pre cari la pustiirea lor le ar fi îngropat în pământ, și că aceste comori la sărbătorii mari ar arde cu o flacăra albastră.

Spun mai departe că urieșii și-au ascuns comorile în conțelegere cu dracul și că acesta le păzesce și acum și pre cei ce îndrăsnesc a le săpa i schilăvesce, i amuțesce.

Multe se mai vorbesc despre uriași în povestile tuturor popoarelor, dar toate sunt numai o credință deșartă, care provine din deosebitele concepte despre dumnezeire născocite încă mai din timpul păgânătății.

G. U.

¹⁾ Acest mit e general în Ardeal. Red. Rev. II.

¹⁾ Pe împăratul Germaniei l'a însoțit în călătoria sa din Palestina un soldat de al său, uriaș față de ceilalți. Red. Rev. II.

²⁾ În povestile noastre occur ca flămânțilă și setilă. Red. Rev. II.

³⁾ Smei sunt alții: Strâmbă lemne, Sfarmă piatră, Scutură munți etc. au fost uriași. Red. Rev. II.

Băiata de Țigan.

(După Maria Ernest. Cu ilustrațiune pe pag. 231.)

Gâsce grase mari și mici

Pasc pe mal, o turmă

Și băiata de Țigan

Vine-ncet în urmă.

Și ea plânge hu, hu, hu!

Tremură și plânge,

Gâscele mai câtră mal

La un loc le stringe!

Hu, hu, hu! Cu douăzeci

A venit de acasă,

Ér acum o găscă nu-i,

Gâsca cea mai grasă.

„De ce plângi?“ întrebă blând

Domnul la plimbare.

„Mi-am pierdut o găscă, hu

Gâsca cea mai mare.“

„Aș, nu plânge. Eu te iert“

Dar tot plânge fata:

Păi, Mă ierți! Dar ce folos,

Că mă bate tata?

„Pentru ce?“ — „Că dór a fost

Cea cu pene sure,

Mi-a țis tata se n'o pierd!

Că el vrea s'o . . . fure!

O fată ce pasce găsele.

Câteva colinde vechi românesci.

Florile-s dalbe.

I'an scólă-te domnul bun
 Florile-s d'albe*)
 Și scólă și feții tei,
 Feții porți se ne deschidă
 Fetele făclii s'apindă,
 Jupănese mese întindă
 Că vă vin junii buni,
 Junii buni colindători
 Feciorii bătrânilor
 Și d'a vecinilor
 Și cu ai noșți cu a tuturor
 Dohol (?) Dómne cum ne vin,
 De frumos de cuvios
 Din ce vin așa frumos . . .
 C'ăi drag domnul cu d'ênșire
 Bine-i domnu 'mpodobit
 Și într'un vestmânt mohorit,
 Pela póle colorit
 Sus la sin e mărgărit.
 Jur pe jur de mânicel
 Locu-i stele mărunțele
 Dar întrun de umerei
 Saltă doi lucéferei.
 Da din spate și din piept,
 Luce luna cu lumina
 Și sórele cu radele.
 In mîna stângă-i crucea sfântă
 In mîna dreptă o gălétă,
 Da-n gălétă-i busuioc
 Busuioc și trandafir,
 Trandafir și măr roșu
 Busuiocu fetelor,
 Trandafir nevestelor
 Măr roșu al junilor.
 Duce 'n pólă bogătate
 Sus la sin e sănătate
 Da de-a brâu e spic de grâu,
 Spic de grâu creștinilor
 Și crucea bătrânilor
 Bogătate în césta casă,
 Césta casă 'n céstă masă.
 Sănătate tuturor.
 Și te gazdă veselesce
 C'o închinăm de sănătate!
 Florile-s d'albe!

Junelui junelaș.

D'a sară te-ai lăudat;
 Junelui junelaș*)
 Diminét'ai mânecat,
 Tună**) 'n grajdiu ferecat
 Scóte murgul d'înșelat
 Înșelat bine gătat
 Și pe murg se d'aruncă.
 Sus la munți că se înălță.
 De dă în urma leului,

Rëndurile cu *) vin repețite după fiecare vers.

**) Tună. = întră.

Găsi leul adormit
 Sub un spin mândru 'nflorit.
 Multe legi pe leu pune
 Săgeta-l'o orî pușca-l'o? . . .
 Murgul din greu strănută,
 Leu în talpă se sculă
 Leul din graiu îi grăia:
 »Nu grăbi spre mórtea mea
 Până mâne duminică
 Atunci vin-o de mă légă
 De mă légă în curea négră
 Și mă cobóră jos la țeră,
 De fă fală fetelor
 In butul nevestelor . . .
 Căți pe june că'l vedea,
 Toți pe june îl fericea:
 Ferice de maica sa
 Că ce june și-o băiat
 Că duce leul legat
 Legat și nevătămat
 Numai c'o curea legat
 Și te N . . . veselesce
 C'o închinăm cu sănătate.

Feciorită d'ochesiță.

Feciorită d'ochesiță
 Dar la N . . . is ochii negri
 Feciorită d'ochesiță*)
 Diminéta se sculă
 Și cănuța și o luá,
 Cursé tare în fugă mare
 Prin grădină la fântână.
 Când fú 'n fundu grădinii,
 La potecul fântânii
 Cu trei juní ea se 'ntălní:
 Unu-i luá cănuța,
 Unu-i luá cununa,
 Unu-i luá inelul,
 Pe cel ce-i luá cănuța
 Așa reu mi-l blăstăma
 »Sé se iee cu dênsa
 Cu dênsa cu dómna sa.«
 Pe cel ce-i luá inelul
 Așa reu mi-l blăstăma:
 »Credința-s'ar cu dênsa
 Cu dênsa cu dómna sa.«
 Pe cel ce-i luá cununa
 Așa reu mi-l blăstăma:
 »Cunune-se cu dênsa
 Cu dênsa cu dómna sa.«
 Și te N . . . veselesce
 C'o închinăm cu sănătate*)

Colinda acésta se aude și prin Reteag, însă cu unele schimbări cum urméză:

Fata gazdii-i fată bună
 Florile d'albe
 Diminéta s'a sculat
 Și pe obraz s'a spălat
 Tot pe obraz cu vinars
 Și pe mánurii cu vin bun,

Cofe-n mână a luat
 Și la riu a alergat,
 Riul l'a aflat înghețat
 De ficiorî încungiurat;
 Printre ficiorî s'a țipat
 Apă-n cofe și-a luat.
 D'un vonic mi s'a țipat
 Și apa i-o a vërsat,
 Alt vonic mi s'a țipat
 Inelul i l'apucat;
 Și-al treilea vonic s'a țipat
 Cununa i-o a luat.
 Ea tare s'a supérat
 Și din graiu ia blăstămat:
 »Cine mi-a vërsat apa
 Înghetia-u-ar ca dênsa;
 Cine mi-a luat inelu
 Ruginiuar ca și el;
 Cine mi-a luat cununa,
 Cununas'ar cu dênsa,
 Cu dênsa, cu dómna sa!

I. P. R.

Sub cetate.

Sub cetate 'n cea livédă
 Jócă un june calul bine,
 Dar nu-l jócă cum se jócă,
 Că-l înălță sus la sóre
 Sus la sóre când rësare
 Și-l însuce după lună
 După lună când îi plină.
 Bine fú june gătat
 Cu o haină de granat,
 Cu trei pene 'n cumănac.
 Tot în aur și 'n argint
 Și într'un mărgăritariu . . .
 El din gând așa gândea
 Că nime în lume nu s'el vadă;
 Dar findu-l vëdendu-l
 O d'albă împèrătésă,
 Pe o dalbă de feréstră:
 Cursă-n casă spusă-n masă
 La 'nălțatul împèrat:
 »O nălțate împèrate
 Lucru mândru ce vëdquíu
 Su cetate în cea livédă
 Dintr'un d'alb de junișan!«
 Dar nălțatul de împèrat,
 Tună 'n grajdiul ferecat,
 Scósă murgul înșelat,
 De 'nșelat bine gătat
 Și pe murg se d'aruncă
 Și la june se dusă:
 »Bun jocu, june bun!«
 — »Mulțam ție împèrate
 Dacă-i bun hai s'el jucăm.«
 Da nălțatul d'impèrat
 El din graiu așa grăia:
 »Că n'am venit s'el jucăm
 Ci-am venit cai se schimbăm«.
 — »Ba eu calul n'oiu schimba

Al teu e calul mai mare
 Şede bine la domn mare,
 Dar al meu e calul mic
 Şede bine la voinic. «
 »Haida haine se schimbăm! «
 —»Ba eu haine n'oiu schimba
 Ca a tale-s haine mari
 Şi şed bine la domni mari
 Ale mele is haine mici
 Şi şed bine la voinici. «
 »Haida arme se schimbăm! «
 —»Ba eu arme n'oiu schimba,
 Că a tale-s arme mari
 Şi şed bine la domni mari,
 Dar a mele-s arme mici
 Şi şed bine la voinici. «
 »Haida pene se schimbăm!
 —»Ba eu pene n'oiu schimba
 Că atale-s pene mari
 Şi şed bine la domni mari «
 Şi te N . . . veselesce
 C'o închinăm de sănătate.

El s'o lăudat.

El s'o lăudat
 Arcul de o 'ncordat;
 Cine s'o afla
 Plasele se-i frângă
 Corđile se-i rumpă?
 Şi el s'au aflat
 N . . . bun bărbat
 Că el că şi-o supt
 Ţiţă în nouă ani
 Şi s'o odichnit
 Şi s'o d'intărit
 Mai alţi nouă ani,
 La masă a şedut
 Vin roşu a beut
 Şi s'o hodinit
 Şi s'o întărit
 In alţi nouă ani.
 La arc se ducea
 Cu d'arcu se 'ntălnea
 In braţe-l strângea,
 Plasele-i frângea,
 Corđile i rumpea
 Şi mi-l arunca
 Peste nouă munţi,
 Peste nouă câmp
 Unde d'ar pica
 Érba 'npolinea
 Nimic n'o păscia
 Fără o ciutălină
 Mama cerbilor.

Fecioriţă d'ochesiţă.

Fecioriţă docheşiţă
 Ce mă 'ntrebaţi mari boerî,
 Că mi-s ochii d'auriţi
 Şi sprincenele d'argintite
 Şi ér gene cu fir trase;
 Că eu vouă spune-voiu,
 Tot în dalba dereptate,
 C'am trei fraţi, mari bogaţi
 Şi părinţi încomoraţi.

Un frate aur bate,
 Un frate argint bate,
 Un frate înfăruiesce.
 Şi-am fost încă şi zêludă (curiosă)
 Şi m'am dus de m'am uitat
 Tot la ingnea*) frate meu
 Fratelui celui mai mare
 El frate, vędindu-mo
 Pe o mică zăbrăluică (ferestuţă)
 Trei schintei şi-o schintei
 Togmai în ochi că m'o lovit
 D'aceia-s ochi auriti.
 Şi-am fost încă şi zêludă
 Şi m'am dus de m'am uitat
 Tot la ignea fratelui meu.
 Fratelui celui mijlociu.
 El frate vędutu-m'o
 Pe o mică zăbrăluică
 Trei schintei şi-o schintei
 In sprâncene m'o lovit
 D'ace-s sprincene d'argintite.
 Am fost mică şi zêludă
 Şi m'am dus de m'am uitat
 Tot la ignea fratelui,
 Fratelui celui mai mic,
 Pe o mică zăbrăluică.
 El frate vędutu-mo
 Trei schintei şi-o schintei
 Togma 'n gene m'a lovit,
 D'ace-s gene cu fir trase
 Şi te N . . . veselesce
 C'o închinăm cu sănătate!

*) Se pôte deduce şi dela „*agnis*“
 şi dela slavul „*agnia*“; aci însemneză fo-
 cul din făurie.

Colo susu mai din sus.

Colo susu mai din sus
 Sub d'albul de răsărit.
 Răsărit-o şi-o crescut
 Tot un măr cu d'un pěr;
 Mărul cresce, împletesce . . .
 In trupina mărului
 Şi-n clómbele pěrului
 Este un stol de turturele
 Cu unghiele gălbioare,
 Aripile arginţele
 Ia din d'una de turturele . . .
 Din cest lac cu iezerac,
 Cu raţoi de ieregoi
 De se scaldă Dumneđeu
 Dumneđeu cu soşul seu
 Şi cu Petru cu Sân-Petru.
 Ei din gând aşa gândea
 Că nime 'n lume nu-i vedea
 Dar fiindu-i vędendu-i
 Tot Crăciunu cel bătrân
 De departe şi-i vedea,
 Mai de-aprópe ingenunchia,
 Ingenunchia şi cuvęnta:
 »Bun joc domni din ceriu,
 Mulţam ţie dai Crăciune,
 Dacă-i bun, hai se-l jucăm.
 — Ţie-ţi sunt dómne 'nchinat
 Că acum nu pot veni
 Că acasă ne-am întórce

Că acasă am óspeţi,
 Óspeţi lui Crăciun,
 Lui Crăciun celui bătrân.
 Dac' acasă nu voiu fi
 Nici nu mi-or colinda,
 Nici casa, nici mésa,
 Nici grajdiu cu murgu
 Nici poiata cu boi,
 Dac' acasă eu voiu fi,
 Bine ei m'or colinda“
 Şi casa, şi masa
 Şi cu *julu* (?) cu d'arcu
 Şi grajdiu cu murgu
 Şi poiata cu boi.
 Bine ei m'or colinda
 Bine eu i-oiu dăruí“
 C'un colac de grâu curat
 Cu spată de *godinac* *)
 C'o ferie de vin roşu
 De vin roşu strecurat
 Intr'un florin numęrat,
 Numęrat şi cumpęrat
 Şi te gazdă veselesce
 C'o închinăm cu sănătate!

*) *godin* = mascar de un an.

Cólea preste vale.

Cólea preste vale
 La cea casă mare
 Este-mi, mai este
 O fică frumósă;
 Sóţă n lume n'are.
 Ba ea că în lume are
 O rađă de sóre.
 Şi la ea venea
 Trei de trei laturî
 De pe trei vaduri
 De pe un vad venea
 Dalbui pęcurariu
 De pe un vad venea
 Ţifraş unguraş.
 De pe un vad venea
 Cocon de împęrat.
 „Nó ficuţa mea
 Care vei iubi?
 D'albuţi pęcurariu?
 — Ba eu n'oiu iubi,
 Că mie mi urită
 Sęcata de lege,
 Sara diminęţă
 Tot ca strungăreţă
 Oi albe mulgęnd
 Măneci ponosind,
 Rochia întinând.
 — Nó ficuţa mea
 Dórá vei iubi
 Ţifraş unguraş?
 — Ba io n'oiu iubi,
 Mie mi urită
 Sęcata de lege
 Sara diminęţă
 Tot cu cupa-n méşă
 Şi cu carne grasă.
 — Nó ficuţa mea,
 Dórá vei iubi
 Cocon de împęrat?

— Ala-l voiui iubí.
 — Nó ficuța mea,
 Sus te-ai ridicat.
 Ție-ți trebuesce
 Cu d'albu împărat
 Hinteu ferecat,
 Și la împărătesă
 Sumnă de mătasă
 La nouă cumnați
 Noue cai gătați
 La noue cumnate
 Noue împătălate“ (?*)
 Și te veselesce
 N . . . . fața albă
 Că noi închinăm
 În dalba-ți sănătate.

*) pochilate = probode, învălitorii albe
 de cap pentru neveste și în genere pentru
 muierii măritate. I. P. R.

9

Cólea jos, mai din jos
 Jos în prudu mării,
 Scrisu-i tare, un lucru mare . .
 Scrisă-n dalba mănăstire
 Cu zăbrele în sus la stele,
 Cu altare cătră sóre,

Cu ușile în jos spre mare.
 Slujba sântă cine-o cântă?
 Cânt-o șapte popi de țeră
 Și cu noue diecei . . . .
 Și pe el că mi-l ducea
 La zăbreaua cea mai mare,
 Cea mai mare despre mare.
 Uită în sus, uită în jos
 Uită spre mare în sus
 Vêđui dalba corabie
 Luminată înfăcliată
 Da în *věrđiune* (?) apropiind,
 Da venind cât putând.
 Dar într'ênsa cine vine,
 Vine domnul cestei case
 Cu d'alba de jupănesă,
 Cu lumină și cu prescuri
 Mai cu multe închinăciuni,
 Tot rugând pe Dumneđeu.
 Tot cu róda grăului
 Și cu flórea mirului
 Și cu mana câmpului
 Dumneđeu ajută nouă!

10.

Și voi veniți *feștelitți* (?)
 Că io vouă spune-voiu,
 Tot în d'alba direptate,
 Că eu am fost de-a vênă
 Pe cóstele Oltului,
 Pe pământul Turcului
 Și-am vênat o ciutulină
 Ciutulină . . . . plină . . . .
 Murgu o dat jos spre vad,
 Ciuta odat făr' de vad —
 Strigă fata *giurgiuvéncă*
 Din vârful Giurguiului:
 „Nu-l credeți mari boierí
 Că nu-i pre cum spune el,
 Ci pre cum voiui spune eu,
 Că n'a fost a vênă
 Ci a fost a peți
 Pe cóstele Oltului
 Pe pământul Turcului
 La fetele Grecului
 Se pețescă o grécă albă
 Au pețit o frâncă négră
 D'acelea-i murgu d'asudat
 Pénă albă rourată“.

Observări.

Colindele estea se cântă la noi în sat*) fieș-ce care pe alta melodiă în presera de Crăciun din partea feciorilor în cor pela case și din presentele (colaci, carne de porc, bani) adunate pe calea asta, se aranjază la cutare casă un ospet peste sərbătorí. La ospetul esta se invită tóte fetele din comună cu părinți cu tot și apoi se mai colindă fieș-ce care fată încă odată. Petrecerea asta ține până se gată tóte mâncările.

Eu mi-am notat colindele estea încă ca student gimnasial după cum le-am audít dela un moș și le dau publicității acum ca se nu se pėrdă. Unele mi-se par a fi numai fragmente, altele incomplete, dar prin publicarea și asemănarea lor cu altele din alte ținuturi, ele s'ar puté completá și ca material prețios pentru istoria și literatura noastră adună.

Eu ís de părere, că noi trebue se împărțim colindele noastre în dóue soiuri: în românesce și în creștinesce. Estea înșirate mai în sus de mine sunt românesce, cu deosebire dela cele creștinesce făcute în timpul din urmă de cărturarií noștrií, a căror subiect e legenda despre nascerea lui Christos. Și estea se cântă la noi în sat dar din partea copiilor de școlă și sub auspiciile preoților.

Ca se putem înțelege înfătoșarea asta, noi odată pentru tot-deuna trebue se ne însemnám că nu esistă, n'o esistat și nu va esistá nici un popor pe lumea asta fără cutare religie. Numai se nu confundám religia cu forma ei, de pildă cea creștină, după cum fac unii. Religia e ceva vecinic dar formele ei sunt trecetóre. Religea trebue se o considereze și cei mai încărnați materialisti de un ce ideal, de o poesie, de cu tare epopeia grandioasă.

Acum noi Românií, de și sub alt nume, sau în legătură cu alți frați, am esistat și înainte de nascerea religiunei creștine și am avut pe atunci firesce și religiunea noastră națională cu tótă pleida de dei dintre cari unii n'or pățit-o ca Traian imperatul cu columna sa din Roma, ci or rămas până în čiua de ađi în fruntea țăilelor noastre de sėptemână.

Nu sciu se fi încercat cineva se descrie Mythologia noastră, dar dacă se va întempla, atunci fără îndoelă avem lipsă de adunarea colindelor noastre cele vechi. Atare material avem d. e. în unirea țilelor de sėptemână, sərbătorí precum sunt Foriile și Rosalile și o mulțime de credințe superstițioșe, cari-s tot atâtea rė-

mășița din credința sau religia noastră cea vechiă. Un studiu în privința asta ar fi de mare folos și eu ími permit se recomând respectivului, — despre care presupun că mai întâiu trebue se cunoscă datinile noastre, — studiul Methologiei greco-române, aceleia din Babylon și în fine chiar și cea indică ne-ar puté folosi. Majoritatea superstițiunilor noastre próste s'or născut în nord, sunt după cum arată numirile (boscone, vraciu, vrăjitoriu etc.) de origine slavă și s'or întrodus la noi de aceia Slavi, pre cari i-am romanisat noi și formeză o parte a nației românesce.

E fórte posibil, că și la noi s'o întemplat așa ceva, pre cum vedem din istoria în China, unde asta odată cucerită de Tataři, eștia s'or făcut Chinezi, sau în Bulgaria, unde Bulgarií au fost slavisați de poporul cucerit de ei. Noi asemenea am fost odată cutropiți de Slavi, dar elementul românesce fiind dela natură mai ístet și deștept, pe urmă totuși a romanisat pe eștia pe toți. Semne de u natate progres, afară de numirile topografice slave sunt instituțiunile de Kniazaturí¹⁾ de prin părțile noastre, numirile de voevod²⁾, ciorobor dela cioroboc = patruunghiu, falangă militară și în fine tóte documentele noastre cele vechi scrise în limba slavonă. Afară de aceea noi mai avem o mulțime de numiri duple slave și române d. e. praznic = sərbátóre, feștanie = sfintire, obicei = datină, nevasță = femeia, muier, iezer = lac, tău, din *stau* adecă apă stătută.

Superioritatea intelectuală a elementului român față de slavii noștri se vede și din datina ardelenilor când sub cuvântul nărod (popor slav) înțeleg un nătărău, un prost, ér cumcă majoritatea absolută a inteliginței noastre e brunetă încă un semn că Romanií cei cu ochii negri sunt superiori celora mai luminoși sau blondi.

Pe terenul esta mai este mult de lucrat și de adunat, ér scăderea cea mai mare a istoriografilor și gazetarilor noștri din Ardél constă din ignorarea totală, nu numai a limbei, dar și a literaturii slave ađi, când Slavií se pregătesc togmai așa se smulgă puterea din mâna nemților, pre cum au făcut eștia odată cu Romanií cei vechi.

Laviniu ³⁾.

¹⁾ Kniaz însemneză principe, Slav de lege greco-orientală.

²⁾ Voievod însemneză beliduce general și constă din: vojna = resboiu și dzow = conducător. Voinic = ostaș.

³⁾ Am pus anume notele dlui Lavinus după cum ni s'a comunicat, dând ocașiune și altora să se ocupe cu astfel de teme.

*) O comună lângă Zlatna în munții apusení ai Ardélului.

1.

Se preumblă Petrea 'n raiu
Domnului nost*)
Să-și afle vre-un nēm de-alui,
Nēm de-alui nu ș'o aflat
Făr pe dulce tatăl său,
Petre, Petre fiul meu
Fă-mi și mie loc în raiu.
Loc în raiu, zeu tată n'ai,
C'ai fost mult birău domnesc,
Cele óble le-ai strâmbat
Cele strâambe le-ai oblit.

Se preumblă Petrea 'n raiu
Să-și afle vre-un nēm de-alui,
Nēm de-alui nu ș'o aflat
Făr pe dulce maica sa,
Petre, Petre fiul maicii
Fă-mi și mie loc în raiu.
Loc în raiu ȕeu maică n'ai
C'ai fost mult făgădarită
Glaja de plin nu o-ai dat
Bani de plin i-ai luat.

Se preumblă Petrea 'n raiu
Să-și afle vre-un nēm de-alui
Nēm de-alui nu ș'o aflat
Făr pe dulce soru-sa,
Frate, frate dragul meu
Fă-mi și mie loc în raiu.
Loc 'n raiu ȕeu soră n'ai
Că, cât te-ai împrumutat
Imprumutul nu l'ai dat
Făr dăsite dintre site.

Se preumblă Petrea 'n raiu
Să-și vadă vre-un nēm de-alui
Nēm de-alui nu ș'o vȕdut
Făr' pe dulce frate seu,
Frate, frate, dragul meu,
Fă-mi și mie loc în raiu.
Loc în raiu tu frate ai
Că ȕi-o fost casa lângă drum
Pe flămândi i-ai sȕturat
Pe sătoși i-ai adăpat.

2.

Sus boieri nu mai dormiȕi
Domnului și al nostru domn**)
Vremea-e să vȕ gătiȕi
Casa să-o măturaȕi
Masa să-o încărcaȕi;
Căci umblăm și colindăm
Și pe domnul căutăm,
Că s'a născut Domn prea bun
În lăcașul lui Crăciun,
S'a născut un domn frumos
Numele lui e Christos;
Nu durmim de astă sară
Ci ședem în priveghelă
Din sara ajunului
Până 'ntr'a Crăciunului
Și așteptăm pe domnul sfânt
Ca să vie pe pământ.
În sara lui moș-ajun
Vin copii lui Crăciun
Să cânte, să colindeze

NB. Rȕndurile cu * se repetesc după fie-
care rȕnd.

Viȕta lungă să ureze
Tuturor ce sunt în casă,
Și se veselesc la masă,
Că, Christos le dede tóte
Viȕta bună, sănătate.

3.

Mustră-mi se muștră
Domn bun și mai bun*)
Trei domni mari se muștră
Intâielea-ȕi grăul,
Al doilea i mirul,
Și al treilea i vinul;
ȕr grăul grăiesce
Că eu sunt mai mare
Că pe min' me fac
Colaci și prinóse
Și prescuri frumoșe;
ȕr mirul grăesce:
Că eu sunt mai mare,
Că fără de mine
Nuȕi botez în lume;
Dar vinul grăesce:
Că eu sunt mai mare
Că pe min' me beau,
Toȕi craii și împȕraȕi
Și ómenii bogati.

4.

Sus Christos în prinzușele
Domnului nost*)
Tot cu sfinȕi de cei mai sfinȕi
Și cu ingeri mestecaȕi
Când la prânz când după prânz,
Când la prinz că se punea
Lor rea veste le venea
C'o intrat și Iuda'n raiu,
Rȕu raiul că l'a prădat
Părástas din liturgie
Icóna santei Mărie
Și șuștariul de botez
Și scaunul de judeȕ.
Grăind Isus Mesia
Dar voi sfinȕi de cei mai sfinȕi
Care din voi viȕi afla
Să vȕ bateȕi cu Iuda.
Grăind Ioan sânt Ioan
Nănașu lui D-ȕeu

Io m'oi bate și l'oi bate
Dă-mi Dómne ce oi cere eu,
Dă-mi tunul și fulgerul.
Tóte cea i le-o dat
După Iuda s'o luat
Tot tunând și fulgerând.
Iuda reu s'o înspăimântat
Oblu 'n mare s'o ȕipat,
Nici acolo n'o scăpat
L'o tunat l'o fulgerat
Până ce s'o spânzurat,
Tóte cea i-o luat
ȕr în raiu le-o așȕdat
Raiul ȕr s'o luminat.

5.

Din ficiórá s'o născut
Liliórá și al nost domn*)
Domnul din ceriȕ pe pământ.
Iuda iubitor de bani
Și-au grăit cu alui dușmani
Daȕi-mi treideci de arginȕi.
Să vi'l dau să-l restigniȕi,
Când arginȕi i-o pus jos
Pe Christos din pomi l'o scos
Sus la Golgofta l-o dus
Dela Golgofta la Ana
Dela Ana la Caiafa,
Dela Caiaf' la Pilat
Și acolo l'o restignit,
Pe cruce de brad l'o pus
Cunună de spină i-o pus
Cu rogoz verde l'o 'ncins
Cu sulȕa l'o strȕpuns
Sânge și apă i-o curs.
De milă și de bănat
Sórele s'o 'ntunecat
Luna 'n sânge s'o 'nbrăcat,
Stelele de jumătate
Că nu i vinovat de mórte,
Piatrá la piatra a alergat
Stânca 'n pátru s'o crepat
Munȕii s'o cutremurat.

6.

Colo 'n josul mai în jos
Colindăm dómne colinda*)
Este o dalbă mânăstire

Valea Șieului spre sud dela Bistriȕă în Ardél.

Da 'n mănăstire cin'sede
Dumneșeu cu sântu Petru
Se luară se duseră
In mijlocul satului
La casa bogatului
Bună-i cina bogat mare?
Bună-i cina nu-i de voi
Că-i de bogați mari ca noi.

Se luară se duseră
In marginea satului
La casa sêracului.
Bună-i cina sêrac mare
Bună-i cina puținea
Da-ți cu toți pe lângă ea.

Luatus'o dusu's'o
Tot pe crâncul ceriului
Pe urmuța stelelor
Pân' la ușa iadului;
Ian' veți Petre ce-i vedea,
Ved casa bogatului
In mijlocul iadului
Arde n' para focului.

Luatu-s'o dusu-s'o
Pe urmuța stelelor
Și pe crâncul ceriului
Pân' la ușa raiului —
Suî Petre, veți cei vedea
— Ved casa sêracului
In mijlocul raiului
Și îi plină de bunătați
Pentru-că ne-ajuns la toți.

7.

In orașul Viflaim

Florile dalbe.

Veniți boieri se videm
Că astăzi ni-s'a născut
Domnul cel fără de început,
Și astăzi ni-s'a umplut
Prročia de demult,
Că se va nasce Christos
Mesia, cap luminos,

1.

Sculați, sculați boeri mari

Florile d'albe *)

Că ve vin colindători
Nóptea pe la cântători,
Și nu ve vin nici c'un rău,
Ci v'aduc pe D-șeu
Să ve mântue de rău,
Un Dumneșeu nou născut.
In scutice învăscut,
Sculați voi boeri plugari,
Că pe cer s'a arêtat,
Un lucêfer minunat.
Șiua se întinerescă,
Ômenii se se 'nfrățescă,
Cântă-n luncă păserele,
La feréstră rândunele,
Noi ve șicem se trăiți,
Intru mulți ani fericiți,
Și ca pomii se rodiți,
Și ca ei se 'mbătrêniți.

Din popor Ioan Negrescu.

*) Să se repeteze după fiecare vers.

Din tecióra Maria
Din duchul sfînt zemislit.
Treî crai dela rêsărit
La 'nchinare au venit
Daruri scumpe aducênd
Si cătră Christos cântând:
Culcă-te împêrat cerese
In sêlaş dobitocesc
Te culcă pe fên uscat
De îngerî încungiurat,
Craii te vor lăuda
Și mărîre țî-or da
Slava intru cei de sus
Și pace pân' la apus.

8.

Ađi e ți prea lăudat

Lerui Dómne *)

Că, ingerii fac mare sfat
Sfătuind dumneșeirea
Ca se nu-și piardă zidirea,
D-șeu dintr'un ceput
Tótă lumea o a făcut
Pe Adam și pe Eva
Și lor că le-a arêtat
Din pomul cari o mâncat.
La acêst' casă este-o masă
Da la mêsă cine șede?
Șede Domnul Dumneșeu
Cu Christos cu fiul seu.
Tot închină cu-un pâhar
Și judecă pe Adam.
Mêi Adame prost Adame
Slobozie 'n raiu țî-am dat
Tu din toți pomii-ai mâncat.
Numai din pomu 'nflorit
Să nu mîncî că escî oprit
Adam din graiu a grăit:
Io Dómne n'aș fi mâncat
Da șeu Eva m'a 'ndemnat
Și șerpele m'o 'nșelat.
Fireai șerpe afurisit

Unde te-or găsi adormit
Să-ți fie capul sdrobotit.

9.

Colo 'n sus în sus la munte
Lerui Dómne*)

Sunt vre-o trei turme de oi
Cu vre-o trei păcurărei
Numa unu-i strêinel
Și pe acela l-o mînat
Să bată oile în sat
El oile le-o abătut
Lui grea lege i-o făcut
Orî sê-l pusce orî sê-l taie.

Pe mine nu me pușcați
Făr' căpuțul mi-l luați
Și pe mine me 'ngropați
In strunguța oilor
In jocuțul meilor
Pe mine nu puneți lut
Nice lut nice pâmênt;
Numai dragă gluga mea
Și me 'nveliți cu ea,
Și drag fluerașul meu
Puneți-l la capul meu
Când vêntul va trăgăna
Fluerul meu m'a cânta,
Câte oi mândre bălăi
Tóte m'or cânta pe văi.
Câte oi mândre cornute
Tóte m'or cânta pe munte;
Câte oi mândre saine
Tóte m'or cânta pe mine.

Culese din gura poporului
de:

Teodor A. Bogdan,

învêțătoriu rom.

Cele cu *) vin repetite după fiesce
care rënd.

2.

Dir ce-i delu

Dir ce-i d'albu?

Viță verde de ieder *)

Orî de oi?

Orî de boi?

Ba șeu ala, că-i de oi

Și șeu ala nu-i de boi

Da la oi cine mergea?

Mergea-un frate și c'o soră:

Sora-n frunte dinainte,

Frate-n códă dinapoi.

Dară sora-n graiu grăia:

— Haidem frate mai tare

Că ne-ajunge-un nor de plóe.

Da frate-s'o 'n graiu grăia:

— Soră, soră, draga mea

C'acela nu-i nor de plóe —

Că-s dragi pețitorii tîi

Vin la mine

Cer pe tine

Și cer mită lângă tine;

*) Să se repeteze după fiecare vers.

Cele sute
De oi șute
Cele miș de miorele.
— Cade-se frate sê-mi dai
C'ai vëndut berbeci
La greci
Și cârlani
La mocani.

d. G. Todică, stud. gimn.

Vine Crăciun cel bătrân
Se le dee la boi fên,
Florile d'albe.

Află ieslea luminând,
Din pociumpi făclii arđend,
Din grădele laminele.
Cată-n flórea fênului
Află un fiu nebotezat.
Il luară și-l duseră
La apa lui Iordanu
Acolo l'o botezatu
Mândru nume i'o aflatu
Isus Hristos Domnul nostru.

Din Reteag

4.

Poruncit'a, poruncit,
Poruncit Sfânta Mărie
La toți sfinții ca se vie
La botez la D-đeu
Sê boteze fiul sêu.
Da nănaș cine sê fie?
Da Iuon cu Sânt Iuon
Nănașu lui D-đeu.
Da dîn brâncă ce s'aducă?
Da o fașe de mētasă
Și-un scutec de argințel
Și-un păhar de aurel;
In fundu păharului
Scrisă-i flórea grăului,
In tórta păharului
Scrisă-i flórea sórelui.

(Din Cetea.)

5.

Sus la vița vinului
La umbra gutinului
Un' prânzesce D-đeu
Cu doi sfinți dea lui din ceriu,
Numai Petru Sân-Petru
Cu-n căluț albuț de flori
Da đeu nu-i albuț de flori
Că-i albuț Dómne de sudori
— Bun prânzu Dómne la Tine!
— Se trăesci Petre cu bine!
Hai și tu Petre cu mine!
— Dómne, n'am vint se prânzesc,
C'am vint se mē tânguesc,
Că mi-a tunat Iuda-n raiu
Ce-a fost bun tot a luat
Și scaunu de județ
Și păharu de botez.
— Nu te — Petre — spăimēnta,
C'oi lua băta-ntr'o mână
Și-oi trăsni și-oi fulgera,
Și Iuda s'a spăimēnta
Și tóte jos le-a lăsa!

Din Cetea.

6.

Acui-is aceste curți?
Florile d'albe.
Așa înalte, minunate.
Cu hozmânt până-n pământ
Cu zebrele, sus la stele?
In zebreua cătră amēđă?
Este un légân de mētasă
Dar in légân cine șede?
Da lléna fată d'albă.
Da de lucru ce lucréză?
Cóse, cóse chindesesce
Guleraș tătâne-sêu
Pomișori frăține-sêu.
Tu llénă fată d'albă
Cóse-mi și mie o cămașă
Ți-oi da oi și Ți-oi da boi
Ți-oi da buți cu banī mărunți.
Nu-mi da oi și nu-mi da boi
Nu-mi da buți cu banī mărunți
Făr' voinicul cel de-asară
Șede in pórtă rēđimat
Cu pēr galbin reteđat
Cu cisme negre încălțat.
Sê fi gazdă sánătósă,
Se plătesci colinda nóstră.

Din Sâncel.

7.

Fi vesel iubit crestine
Că étă crăciunul vine.
Mielușel nevinovat;
Christos marele 'mpērat.
Astăđi pre cel nevēđut,
O fecióră l'a născut.
In orașul Vifleim
Aprópe de Erusalim.
Păstoriī se bucurau,
Ingeriī frumos cântau.
Filosofiī se închinau.
Daruri scumpe-i aduceau.
Pre noi sê ne mântuēscă,
De greșelă strămoșescă.
Sê ne 'nvețe cu al sêu graiū
Care-i calea cătră raiu,
Ce-i binele pământesc,
Pre lângă acel ceresc.
Ađi Adam se veselesce
Și iadul se tēnguesce,
Ađi tóte se desfatéză
Numai Irod se tristéză.
Veniți dar iubiți creștini,
Astăđi sê fim veseliți;
Veniți sê cântăm frumos
La nascerea lui Christos.
Și de-acum până in veciă:
Amin Dómne slavă ție.

Mulțamită după colindă.

Acésta đi prea sântită
Și sêrbătóre mărită
Noi poftim ca sê vê fie
La mulți ani cu veselie.
Se aveți đile sărine
Sê petreceți tot in bine;
Trăind intru norocire
Și'n deplina fericire.
La mulți ani s'aveți folos
De nascerea lui Christos.

Din Hașag (Ardeal).

VASILCA.

(Ce se dice de anul nou.)

Sus sunt 'nalte mănăstiri,
Mănăstiri 'nalte zidiri,
Er în ele cine'mi şede?
Şede Maica şi cu Fiul
Şi imi judecă pe Siva
De ce 'mi-e așa de grasă,
Așa grasă și frumoasă

Intrebând-o

Ispitând-o

Ce-a beut și ce-a mâncat
D'are trup așa 'ncălat? . . .

* * *

Eră Siva răspundea
Și din gură cuvânta:
— Sus la munte m'am suit,
Zer și ghindă mi-am păscut,
Jos mai jos m'am pogorit

Apă rece de am beut,
Priitóre la'ngrășat,
In grădină am sărit
Cépa verde de-am păscut;
Dóuě, trei verđi am stricat,
Când . . . Români m'au simțit:
Ei au sărit cu topórele.
Ciobotariĭ cu 'ntinsorile,
Lăutariĭ cu arcușele
Țiganiĭ cu barósele;
Mě bătură
Mě 'njunghiară
Mě pârliră
Mě 'mpărțiră.

* * *

Luară Români slănina
Noi Țiganiĭ căpățina

Și frumos mi-o 'mpodobirăm
Cu cercei și cu mărgel
Ș'am adus'o la 'mnea-Vóstră
Cu bani mulți s'o dăruiti
Doi, trei galbinĭ înfloriți
C'un colac
De grâu curat

Sěl'avem pentru mâncat;
Sub colac vadra de vin,
C'asa-i legea din bėtrăni,
Din bėtrăni, din ómeni bunĭ.

* * *

La mulți ani cu sănătate
Că-i mai bună decât tóte
La boeri ca Dumniavóstră
Că sunteți proptéua nóstră.

Tecuciu — România. I. C. Negrescu

PLUGUȘORUL

la Sfântul Vasile (Anul nou.)

Mâne anul se noiesce
Plugușorul se pornesce
Plugul nu-i făcut de mine
Să n'aveți pică pe mine
Și-i lăsat de Dumneđu
Să umble și bun și rău
Să umble și plugul meu.
Că și noi de-un an de ăile
Așteptăm pe sânt Vasile.
Mâne anul a sosit
Să ne dați, ce-ați juruit,
La noi prețu-i hotărît:
Câte-un gălbénaș bătut;
Da nici plug nu v'a arat
Așa mândru, minunat
Că-i adus din Țărigrad:
I-am pus cormană de brad,
Plazul i l-am pus de plop.
Ca să fie cu noroc,
Și rēsteile de corn
Dela valea lui Ion,
Bârsa i-am pus-o de teiū
Ca nostru-i plug cu temeiu.
Sân Vasile de diminéță s'a sculat
Pe cei ochi negri s'a spălat
La toți sfinții s'a 'nchinat
Plosca'n mână a luat
Pela toți plugariĭ a dat,
Și îndată a și plecat
Cu dēnșii la arat
La dél până'n zori
Pe câmpia cu flori;
Brazdă négră a răsturnat
Și prin brazde-a sēmănat;
Grâu de vară
Cu negară
Grâu mērunt.
Cu arnăut.

A dat Domnul s'a făcut
A trecut o sēptēmână
Cel mult o lună;
Sân Vasile a poruncit îndată
La visitiu din grajd să scótă:
Un cal graur

Voinic ca un taur,
Cu șéua de aur,
Cu frâu de margaritari
Ca la boieriĭ cei mari;
Pe murguleț a 'ncalecat
Și la grâu a alergat,
Tare a fost înspăimântat
Că grăul s'a scuturat.
De călare s'a plecat
Și trei spice a luat
In buzunar le-a băgat
Și înapoi s'a înturnat
Pe murguleț l'a adăpat.
Când din frâu a scuturat
Și murgulețul a nechesat
Marea că s'a tulburat
Tóte corăbiile s'a înecat
Numai una a scăpat
A-lui Ierod împérat.

Dar Sân Vasile

Nici în samă n'a băgat
Ci la tērg a alergat
Ca să facă sēcerele
Mărunțele,
Cu zimții de floricele
Să dee la nepoțele
La copiile ochesele
Ca să strângă grâu cu ele.
Și le-a pus la secerat
Pe lanul de după sat
Că grăul îi mai îndesat.
Căți erau și secera
Ca Sân Vasile nici unu nu era:
El cu drépta secera
Cu stânga snopu-l lega
Cu piciorul îl arunca
Și încă îl arunca pe clae,
Ca pe grâu să nu mai plóe;
Când din gură a șuerat
Nóuě epe au alergat
Cu copitele
Căt pitele
Pe unde călca
Scăpăra

Pe unde atingea
Frigea

Paie cu piciórele împingea
Și grăul curat rēmânea.
Apoi la móră îl ducea
Și grăul îl măcina
Și dintr'insul ei făcea
Șépte pite potrivite
Tocmai bine nimerite
Pentru plugariĭ voinici
Le dedea tocmai câte cincĭ,
Er nóuě îndoiț
Ca să avem pentru plugărit.
Noi boeri! am mai ura
Că mai scim câte ceva
Dar ni-ĭ că vom însera
Și nu sĭntem de colea
Ci sĭntem dela Turtură
De unde brânza ustură,
Și mai sĭntem dela Calica
Unde-i mamăliga cât nuca
Și-o păzesc 12 cu măciuca
Să n'apuce nici furnica.
Să scurtez din cuvēnt
Dați-ne ce-ați juruit:
Câte-un gălbénaș bătut
Și un găvănoșel cu unt;
Să ungem boii la găt
C'avem 3 déluri de suit
Și trei văi de coborit;
Să ne mai dați 3 vedre de vin
Să fie cheful de plin.
Eu la anul de-oiu trăi
Să sciți bine că-oi veni
Și vă voi hiritisi.
Eră dacă voi muri
La anul n'oi mai veni;
Atunci să puneți câte-un ban
Să-mi faceți un cotoman
Să nu ne 'ngrópe cu suman.
Cules din popor de

Joan Negrescu
din România.

FRANCISC IOSIF I.

Maiestatea Sa Francisc Iosif I. Impărat al Austriei, Rege apostolic al Ungariei, etc. etc. s'a născut în 6 August 1830, și s'a suit pe tron în 20 Novembre 1848, și-a sêrbat în 2 Decemvrie 1898 împlinirea de 50 de ani, de când a luat în mână gloriosul sceptru al domniei sale prestepopórele supuse înaltei Case domnitóre de Habsburg și Lotharingia. Românii supuși gloriosului sceptru al Maiestatei Sale, dimpreună cu celelalte popóre fidele, serbară iubileul de 50 de ani al suirei Sale pe tron cu fiiască bucurie, rugând pe Impăratul cerurilor sê-i mai dăruescă ani mulți spre fericirea popórelor sale.

Elegiă.

Pe drumul care curmă colina cu arini
 Adese vèd că-ți luneci albastrii ochi senini
 Și cauți par'că ceva în zarea depărtată . . .
 Iubit'ol de ți-ai scurge privirea tótă, tótă,
 Năluca ce resfrânge o sóptă 'n peptul têu
 E nestatornicia părerilor de réu,
 Ce nu se-n tórni odată cu gândul înapoi,
 Că n'a fost legătură de inimi între voi!
 Iubit'ol! . . . lasă drumul ce fuge prin arini;
 Când mișună în lume atâta ochi străini
 Cu-acelaș foc și farmec rotindu-se 'mprejur,
 Și când în fiecare: pe clipă nasce-n fur
 Mai hameș ca iubirea ce-o porți în partea stângă
 Nu-l va pătrunde dorul de dorul têu se plângă!
 Au nu cunoscî teatrul cu chipurile lui:
 Când spune Cleopatra că-n lume altul nu
 De care se samine speranța ei — și móre . . .
 Și n'ai vèdut mulțimnea cum tremură-n furóre
 De-atâta denotare și drag? . . . ér Cleopatra
 Sumetă ca o moimă din insula Sumatra
 Alérgă după bină și ese afară-n larg
 Și-n urma ei mulțimea s'aruncă la catarg
 Și care pe'ntrecute încercă s'o alinte? . . .
 . . . Atâta-i dór' c'aice nici ea nici ei n'au minte! . . .
 Ér tu, c'a fost odată sê-l legi de-al têu noroc,
 Te scalđi în fericirea sărutului cu foc
 Ce pururea te arde, și alergî în calea lui,
 Și dorului sêlbatic albastrii ochi ți-î pui
 De-a trage pe colina cu drumul prin arini:
 Sermană! nu mai vine, perdutu-s'a-n străini
 Și n'o se-l mai îngâne iubirea ta adâncă:
 Risipitorî de farmec doi ochi mai află încă!

Bibliografii.

„Revista Economică“. Aflăm, că delegațiunea de 5, emisă de conferința directorilor de bancă a decis, ca cu începere dela anul nou 1899, sê se înființeze un organ publicistic intitulat „Revista Economică“, organ pentru societăți financiare și comerciale. Direcțiunea acestei reviste a fost încredințată secretarului delegațiunii, Dlui Dr. Corneliu Diaconovich. Revista se va publică în fascicule lunare, formatul „Transilvaniei“, în estensiune de 40 pag. de fie care număr, și va cuprinde articole de politică financiară, studii de administrație și de manipulația tehnică financiară, se va ocupa cu chestiuni comerciale, agronomice și industriale, cu mersul lucrării institutelor noastre financiare și comerciale, cu învățământul și literatura noastră economică, și va da o deosebită atențiune și legislațiunii și jurisdicțiunii de interes economic; în fine va publică cursurile de bursă, sortările, anunțurile societăților noastre economice, etc. Astfel „Revista Economică“ va fi chemată a suplini o lacună mare în viața noastră economică, și va avé sê fie un călăuz și sfetnic atât al instituțiilor noastre economice, cât și preste tot al cercurilor ce se ocupă cu diferitele ramuri ale economiei. „Revista Economică“ s'a pus pe basa principiului cu totul nou în literatura noastră publicistică, că va remunera tóte articolele ce le va publică, și astfel va putea conta la concursul unui cerc întins de puteri competente. Prețul de prenumerare s'a stabilit în suma de fl. 5.— pe an. Numărul de probă va apărea cu finea anului curent.

Calendar portativ pentru anul 1899, compus de editorul acestei Reviste, domnul Ioan Baciu. Este un calendar cu totul nou și unic în felul sêa, cuprindînd: I. Partea calendaristică: 1. Cronologia anului 1899, 2. semnele chronologice, 3. sêrbători și alte ăile schimbătóre, 4. Regentul anului 1899, 5. întunecimi, 6. cele patru anutimpuri, 7. călendarul iulian și gregorian, 8. genealogia domnitorilor: a) din Europa, b) din Asia, c) din Africa, d) din America, e) din Australia, 9. têrgurile din Ardél, Bănat și țera ung., 10. têrgurile din Bucovina. II. Biblioteca: 11. catalogul cărților din literatura agr. rom., 12. registrul cărților împrumutate. III. Termine: 13. Tabela de observațiune a termenelor pe anul 1899, 14. tabela venitelor și speselor cu termin fix, 15. jurnalul de cassă preste percepțiuni și erogatiuni. V. Buletinul meteorologic: 16. ăiar preste cursul timpului și lucrărilor sêvêrsite în fiecare ăi. VI. Registrul servitorilor. VII. Timbre, postă, telegraf: Timbre: 18. Competința de timbre, 19. scala timbrelor, 20. estras din tarifa de tacse și timbre, 21. competința calculată în procente. Telegraf: tarifa pentru telegrame în Austro-Ungaria, 23. tarifa pentru telegrame în Bosnia, Erțegovina și Germania, 24. tarifa pentru telegrame în România, 25. tarifa pentru telegrame în Serbia, 26. tarifa pentru telegrame în Rusia, 27. tarifa pentru telegrame în Bulgaria. Posta: 28. 1) Tarifa pentru epistole, cărți post., mustre de mărfuri, imprimare și hârtii de comerț, tacse de recomandare, retour recipise și mandate postale pentru Ungaria, Austria, Bosnia și Erțegovina, Pașalicul (Novibazar), Germania, Serbia, România, Comunicațiunea limitr., Montenegro și pentru tóte celelalte țeri străine, 29. 2) tacse pentru pachete, 30. 3) Portotarifa de greutate. VIII. Diverse: 31. Cât putem lucra într'o ăi cu jugul și cu mâna, 32. cât se sémână pe un hectar? 33. tabela despre mașinele agricole mai însêmnate, 34. greutatea de mijloc a bucatelor (sémênăturilor), 35. Din care material cât vinars se estrage, 36. cât timp pórtă animalele agricole? 37. tabela pentru computatul timpului, 38. tabela de interese, 39. conspectul lucrătorilor, 40. Statutele însoțirei agricole. IX. Colecțiune de poesii și X. Inserțiuni. Din cuprinsul vast se vede că este de-fórte mare trebuință sê-l aibă omul tot cu sine. Apoi fiind și legat frumos e un bun notiț pe întreg anul. Prețul unui esemplar e 3 coróne, trimis prin postă recomandat cu 15 cr. mai mult. De vênđare la autorul și editorul lui dl Ioan Baciu în Șoimuș p. u. Nagy-Sajó.

Sărbătorile la Români. Studiu etnografic de *Sim. Fl. Marian*, membru al Academiei române, prof. la gimnaziul gr. ort. din Suceava. Din acest studiu etnografic a apărut în editura Academiei române din București vol. I. Cârnelegile. E un studiu vast, se estinde pe 290 pag. Despre valoarea acestui op se vor convinge on. cetitorii din cuprinsul ce-l alăturăm: *Prefața*.

Sfântul Vasile sau Anul nou. I. Săra sfântului Vasile. II. Colindatul. III. Plugușorul. IV. Vasilca. V. Vergelul. VI. Călindariul. VII. Vrajii și farmece. VIII. Anul nou. IX. Sămănatul. X. Sorcova.

Boboteza. I. Ajunul Bobotezei. II. Botezul. III. Farmec de vraji. V. Iordanul. VI. Ardésca.

Ioan Botezătorul. I. Ioan Botezătorul. II. Iordănitarii.

Sân-Petru de ernală. I. Anastasiile. II. Sân-Petru de ernală. III. Cercoviile de ernală.

Intimpinarea Domnului. I. Sfântul Trifon. II. Intimpinarea Domnului. III. Țiua ursului. IV. Mărtiniș de ernală. V. Filipii de ernală.

Joia nepomenită. Lăsatul Săcului. I. Sămbăta părinților. II. Moșii de ernală. III. Lăsatul săcului. IV. Refenelele. V. Alimorii. VI. Postul negru. VII. Baterea alviței. VIII. Cucii. IX. Legarea grânelor. X. Bobii.

Materialul acest bogat l'a adunat dl autor de prin toate părțile locuite de Români, cu ajutorul colaboratorilor din toate părțile, scoțând și din foile noastre tot ce a putut afla și folosind și manuscrisul despre credințele și datinele populare de la Academia română de Ioan Pop Reteganul.

Cronica anului 1848. Domnul Dr. E. Dăianu a avut fericita idee de a aduna și ordina notițele istorice și culturale de acum cincizeci de ani, adecă datele relative la întâmplările din anul cel memorabil 1848. Până acum au apărut 2 broșure, care cuprind datele din 1 Martie n. 1848 până în 30 Septembrie a. a. În adevăr o idee mai fericită rar poate veni cuiva, decât ceea a dlui Dr. E. Dăianu cu adunarea și ordinară a acestei cronice. Că, cei ce au luat parte la mișcămintele aceluia an memorial, încet pe încetul s'au dus de ceea parte, „de unde nu mai este reîntorcere“; puținii ce mai sunt, ca mâne n'or mai fi. Er noi cei rămași vom trebui se ne mulțămim cu ceea ce vom ceti scris de strein, de nu vom avea a noastre opuri relative. Că se remănem indeferenți de ceea ce a fost, nici povestel! Că, de nu vom sci ce a fost, nu putem sci ce poate se fie, deorece drept are Eminescu:

Inceputul și sfârșitul sunt a filei două fețe,
Vede-n capăt începutul, cel ce vrea ca să-l învețe.

Și noi Români, ca toți omenii din lume, vom: cu ori ce preț se scim ce ne aduce țiuă de mâne, și aceea o putem sci apröpe cert, dacă vom sci ce ne a lăsat țiuă de eri. Drept aceea mai binevenită și la mai bun timp nu putea se fie nimic, ca acesta cronică a dlui Dr. E. Dăianu. Decî nu dubităm un moment, că cărturarii nostri vor procura-o și ceti-o și vor esplică și copiilor lor ce-i scris în ea, ca și ei se cunoscă stările lucrurilor din acel timp.

Ambele broșure costă 1 fl. 50 cr., și se pot procura dela redacțiunea „Tribunei“ din Sibiu.

J. P. R.

„Anunț literar.“ Repășind cu finea an. c. dela redactarea Revistei Ilustrate, prind a-mi publică scrierile proprii în broșure lunare de câte 3 cöle. Broșura I. (de probă) e și tipărită și conține bucățile: „Biserica pocăinții“, „Blândocul“ și „O inimă nobilă“. Cine vrea să o aibă, fie bun a asignă subscrisului 40 cr. (1 franc) și cu întörcerea poștei o va primi. Convenindu-i apoi va abona și broșurele următoare, cari vor fi tot atât de mari, ca și broș. I. a căror preț însă va varia, după nrul abonaților; cu cât vor fi mai mulți abonați, cu atât va fi mai mic prețul de abonament. Așa decă vor fi 250 abonați, atunci prețul unei broșuri va fi 32 cr.

„	„	„	300	„	„	„	„	„	„	„	28	„
„	„	„	350	„	„	„	„	„	„	„	23	„
„	„	„	400	„	„	„	„	„	„	„	20	„
„	„	„	450	„	„	„	„	„	„	„	18	„
„	„	„	500	„	„	„	„	„	„	„	15	„

Și cum s'a dis, broșurile rămân tot atât de mari, de 3 cöle și învălötore. Este decî în interesul On. Public ca se vedă se încurgă-cât mai multe abonamente, că cu atât va fi mai mic prețul broșurilor și cu atât vor putea a și-le procură mai mulți. Nu rev-

nesc la căștiguri materiale, de și avut nu mă pot numi, dar' nici nu poate nime pretinde ca se pun dela mine spesele tipăririi și a spedării lor.

Cine vrea, poate se aboneze de-odată întreg vol. I. al scrierilor mele (va fi 10—12 broș.) și va costă 3 fl. séu 8 franci); dar mai bine se solvescă numai câte o broșură, că atunci eu nu sunt dator publicului și publicul mie.

Ca să se scie că de sigur pun prețul broșurilor următoare stricte după formula mai sus arătată, voi publică în broșura a doua numele tuturor abonaților. Decî: abonați cât de mulți broș. I. cu 40 cr. că cele următoare pot fi și numai câte cu 15 cr., după cât va fi adecă numărul abonaților.

Prețul abonamentului este de a se trimite la stimătorul

Ion Pop Reteganul
în Retteg, (Transilvania.)

Diverse.

Necrolog. *Petru Vercic* preot român gr.-cat. a comunei Mocod, a reposat la 28 Novembre a. c. în vârsta de 54 ani, și 27 ani a preoției sale.

Primim spre publicare și publicăm cu bucurie următorea epistolă deschisă către publicul nostru cetitor, venită nouă dela **Comerciantul societate comercială pe acții în Bistriță**.

După stăruințe neobosite în lupta cu greutățile începutului astăzi ne aflăm în plăcută poziție a puté vesti on. public din loc și din jur, că prăvălia noastră este asortată bogat, conform recerintelor moderne, cu tot soiul de articlii indispensabili pentru fiecare familie de ori-ce condiție și este provădută cu un personal capabil a coresponde tuturor așteptărilor.

După-ce ne aflăm în sezonul, când on. public are mai mare trebuință de articlii aflători în prăvălia noastră, invităm pre toți din oraș și dela sate a-și face cumpărăturile la noi, dându-le din parte-ne cea mai deplină asigurare, că și numai o probă de cumpărare dela noi le va fi de ajuns spre a se convinge, că în prăvălia noastră — conform scopului înființării — se capătă marfa cea mai bună, cu prețuri foarte moderate prelângă un serviciu neîntrecut de prompt.

Spre orientarea on. public în prăvălia noastră se poate capătă în ori-ce timp și în ori-ce cuant: Făină de tot soiul, drojdii, țărițe, urez, gris, păsat. Cafea, franc (cafea), zăhar, bonbone. Piperiu, paprică, cimetic, cuișore, șafran. Pesci proșteți, heringii, ruși, sardine, fusarii (Aalfisch). Tea, rum, cognac, rachiu și tot felii de liqueruri. Slănină, brânză, șoncă, cărnaț etc. Vinuri naturale, medicinale, bere în sticlă. Ape acre: Hebe, apă de Borszék, Gieshübler. Făclii: luminii de stearin, luminii de séu, petroleu. Săpun de spălat, de toaletă și praf de săpun, sodă de spălat. Aprinđiöre de tot soiul, hârtie de țigarete, spițuri de țigarete și țigări, țevi de pipă. Unsöre pentru ciobote și păpuți, vaxuri, văpsele de lână în totă colörea, vitriol verde, vitriol albastru, indigo, albestrelă pentru var și haine.

Tot felii de recuisite de scris și hârtie; precum și mai mulți articlii principali în bransa ferăriei. Decorațiuni pentru pomul de Crăciun. Cu un cuvânt putem servi cu tot felii de articlii, de cari are trebuință on. nostru public nu numai în fiecare di, ci și la ocaziuni mai rari, precum: nunți, botezuri, pomene etc. Rugându-ne de binevoitoriul sucurs semnăm

cu deosebită stimă

„COMERCIAANTUL“
societate comercială pe acții.

Telefonul redacțiunei.

Iss. Au sosit și s'au transpus dlui I. Baci, ca redactor a „Revistei Ilustrate pe venitor.

Maria de Cămpia. Câte nu s'au putut publica în anul acesta, vor veni la rând în anul viitor. S'au concređut noului redactor.

D. D. Poppa. — Iași. Descăntecelose sosite prea târđiu pentru anul acesta, le vine însă rândul de sigur în primii nrî din anul viitor. Cele promise — vor fi bine venite. De sine înțeles: se vor adresă noului redactor. Mulțămitele noastre!

Cuprinsul broșurei XII. »Publicului cetitor.« pag. 221. — »Dr. Aurel Mureșianu« (cu ilustr.), pag. 222—223. — »Consolare«, poezie pag. 223. — »Arachne«, pag. 223—224. — »In nopțe și ghiață; Scurtă aprețiare a călătoriei lui Frithjof Nansen et consorți«, pag. 224—229. — »Rendez-vous«, (poezie), pag. 229. — »Ce se credem despre uriași«, pag. 229—230. — »Băiata de Țigan« (poezie cu ilustr.), pag. 230—231. — »Colinde«, pag. 232—233. — »Valea Șieului«, ilustr. pag. 235. — »Francisc Iosif I.« (cu ilustr.), pag. 239. — »Elegiă« (poezie) pag. 239. — »Bibliografii« și »Diverse«, pag. 239—240. — »Telefonul redacțiunei« pag. 240.

Cuprinsul anului întreg al „REVISTEI ILUSTRATE” pre anul 1898.

Poesii.		Pag.	Schite topografice și biografice.		Pag.
Alexandri, V.	Legenda sfințirii bisericii dela curtea de Argeș	5	Reteganul, I. P.	Progresul Românilor din Bistriță (cu 2 ilustr.)	2
	Balada Peleşului	132		Biserica curții de Argeș	4
Alvescu,	Norii nopții	164		Visarion Roman și institutul Albina (cu 2 ilustr.)	7
	În farmecul nopții	164		Gimnasiul din Năsăud (cu ilustr.)	14
	Stăruința	166		Andrieu Mureșianu (cu 2 ilustr.)	22
	Poveste tristă	167		Parteniu Cosma (cu ilustr.)	27
	Amintirea	172		Avram Jancu (cu ilustr.)	32
	În asfințit	176		Gazeta Transilvaniei și Jacob Mureșianu (cu ilustr.)	42
	Sfat	184		Blașiul (cu 8 ilustr.)	53
	Omnia vana	188		George Barițiu (cu ilustr.)	84
	În natură	195		Asociațiunea pentru lit. română (cu 6 ilustr.)	89
	Crăsmărița teiului	209		Ceva despre Bucovina	122
	Despararea	218		Dr. Silvestru Morariu-Andrievicu (cu ilustr.)	125
	Rēcēla	218		Mănăstirea dela Sinaia (cu ilustr.)	131
	Cântecul călătorului	218		Moș Herlea (cu ilustr.)	134
	Consolare	223		Micul ciobănu (cu ilustr.)	137
	Rendez-vous	229		Metropolitul Alexandru Șuluțiu (cu ilustr.)	142
Admirescu, R. G.	Sahara	69		Biserica s. Unire a tuturor Românilor (cu ilustr.)	155
Bota, Enea Pop	Și stelelor	167		Constantin Morariu Andrievicu (cu ilustr.)	162
Cair, George Gr.	Balada ochilor	201		Casa lui Avram Jancu (cu ilustr.)	175
Convorbiri literare	Scrisore către un bătrân	39		Josif Sterca Șuluțiu de Cărpiniș (cu ilustr.)	182
Conda P.,	Elegiă	239		George Cătană (cu ilustr.)	187
Cosma, Xenofon	Libertate	15		† Impărătesa-Regină Elisabeta (cu ilustr.)	191
Coșbuc, George	Stefan vodă	2		† Episcopul și metropolitul Miron Romanul	202
	Non omnis moriar	92		Dr. Aurel Murășianu (cu ilustr.)	222
	Doina	18		Maiestatea Sa Francisc Iosif I. (cu ilustr.)	239
	Róta morii	207	P., G.	Simion Bărnaț	82
Emilian,	Iubirea mea	21	Un bun cunoscut	Aron Boca Velchereanu	168
	Miseria	38			
	Rugăciune către Isus Christos	81			
Ernest, Maria	Băiata de țigan	230			
Lilian,	Strigoii	131			
Negrescu, Ioan	Blăstēmul șerpelui	121			
	Credință și pietate	196			
Octavian,	Nu-i fericire pe pământ	107			
Oltean, Teodor	Blăstēm	74			
	Scrisore d-nei L.	110			
	La E.	190			
Pop, Antoniu	Dute dor	61			
	Abdicere	163			
	Nu-mi mai vorbi	163			
Simu, George	Cine? (Problemă)	124			
	Pe veci pierdută	136			
	Tot la vale	141			
	Dreptate și libertate	152			
	Inceput de veră	133			
Smara,	Iubesc	68			
Stancă, Josif	Seminariului	155			
	Vorbă vechiă	192			
Th., V.	Exilatul	108			
Toli,	Junele ce nu iubesc	215			
Ungurean, Adrian	Stelele	41			
Vergolici, I. C.	Un bob de rouă	181			
Voronca, Elena	Nu-mi huiți la cap	161			

Legende, tradiții, povești, romane, schițe.		
A.,	Singur	171
Albă-Iuliană,	Planuri nimicite	111
	Dolores	186
	Diua morților (trad.)	204
	Blăstēmul	214
Bran, Iulia	Nimfa de apă	102
	Ceapsă și ochelari	172
Bogdan, T. A.	(3) Descântece	213
Bota, Enea Pop	Partea popoarelor după tradiția bulgară	69
	Plângerea și mângâierea Evei	87
	Lorenzo Sampiera (trad.)	128
Bugnariu, Iuliu	Anii vieții	211
Laviniu,	Roza din Alhambra (trad.)	62
	Alegerea de măciucaș	98
Ludișor, Oct. dela	Ludișorul	45
	Gavriil Pușcașul	150
	Branca	198
	(3) Descântece	213
Lungu-Puhallo, E.	El și Ea	100
Marian, S. Fl.	Grânjoșa	61
	Conochifterița	135
Moșul,	Doina plângătoare	97
Negrescu, I.	Ursitórele pădurii fermecate	195
	Dumneșeu și dracul	198

	Pag.
Negrescu, I.	208
(folk.) Răspuns la întrebările dlui George Zăria	210
Newton	108
Nițu,	166
Oprișca, Dr. P.	66
Porumbița,	44
Disiluzionare și după mörte	205
Logodna	176
Popp, Antoniu	112
Poppa, D. D.	9
Reteganul, I. P.	10
Legenda Beneșului	16
Dómnne cine a greșit?	29
Todorica	35
Folosul bancelor de banĭ	46
Detunata	70
Influința moșului (trad.)	72
Strigarea preste sat (datină vechiă)	75
Bricelatul séu alegerea de crai noi în țără	76
Cum se fac descântecelē?	95
Descântecelē de friguri, de uimă, de fapt, de vermi.	103
Originea lui Ioan Huniade	178
Petrea Iovului	189
Descântec de sóre	196
Din copilărie	217
Musicantul cel sĕrac și colegul lui (trad.)	223
Triumful sciinței (trad.)	70
Arachne (trad.)	109
S., I.	177
Craiuĭ isvorului	178
Trei stanuri	138
Tufescu, A.	170
Descântec de deochiat	
Descântec de aplecate	
Meteorologie populară	
Velcean, Iosif	
Din pășăniile mătușei	

Studii literare și filosofice.

Florian,	83
Pop, Ioan Nițu	158
Bicicleta	165
Bicicleta din punct de vedere higienic	224
In nópte și ghiață	75
Rudow, W.	24
Simon, S. P.	183
Șuluțiu, I. S.	
Câteva doveđi pentru unitatea culturală a Românilor	
Cântecul Nibelungilor	
Pe cine sĕ-ți alegi de nevastă?	

	Pag.
Din societate.	
X.	193
P. P.	88
Hygienă.	
Elefterescu, Dr.	67
Câteva cuvinte despre igiena femeii însărcinate	152
Câteva cuvinte despre îngrijirea ce trebuie dată lăuzei	152
Despre alăptarea noilor născuți	38
T. Dr.	164
Argintul viu	
Despre gemeni	
Poesii populare.	
Bodnariu, N.	178, 199
Bogdan, T. A.	216
Cătană, George	199
Cămpia, Maria din	77, 119
Colinde	232
Oltean, Teodor	139
Stanca, I.	179
Baciu, I.	114
Pro domo	

Țărani noștri.

La pag. 17 (2 ilustr.) la pag. 18 (1 ilustr.) la pag. 36 (1 ilustr.) la pag. 37 (3 ilustr.) la pag. 40 (1 il.) la pag. 77 (3 ilustr.) la pag. 119 (2 ilustr.) la pag. 137 (2 ilustr.) la pag. 139 (2 ilustr.) la pag. 160 (1 ilustr.) la pag. 177 (1 ilustr.) la pag. 179 (3 ilustr.) la pag. 197 (1 il.) la pag. 199 (1 ilustr.) la pag. 210 (1 ilustr.) la pag. 216 (1 il.)

Bibliografii.

Pag. 20, 78, 79, 120, 139, 160, 180, 200, 219, 220 239

Diverse.

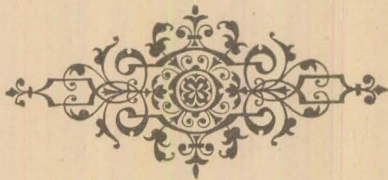
Pag. 80, 120, 138, 140, 160, 180, 200, 220, 240.

Din spiritul altora.

Pag. 10, 78, 211.

Telefonul redacțiunei.

Pag. 20, 40, 80, 120, 140, 160, 188, 200, 220 240.

BIBLIOTECA CENTRALA
SIBIU